Sylvie Anne-Châtelet

Ghidul

bunelor maniere

Traducerea unei lucrări de excepție apărută la editura canadiana QUEBECOR

SYLVIE-ANNE CHÂTELET

Ghidul bunelor maniere

Traducere:
Irina Mihăilescu de Hillerin

5782/2006

NICULESCU

Toate drepturile rezervate. Nici o parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nici o formă și prin nici un mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU. Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHÂTELET, SYLVIE-ANNE
Ghidul bunelor maniere / Sylvie-Anne Châtelet; trad.: Irina Mihăilescu de Hillerin. – București: Editura NICULESCU, 2006
ISBN 973-748-042-2

I. Mihăilescu de Hillerin, Irina (trad.)

395

© 1999, **Éditions de l'Homme**
Sylvie-Anne Châtelet, *Le guide des bonnes manières*

© Editura NICULESCU, 2006
Adresa: Bd. Regiei 6D
060204 – București, România
Tel: (+40)21-312.97.82
(+40)21-312.97.84
Tel/Fax: (+40)21-312.97.83
Call Center: (+40)21-314.88.55
E-mail: club@niculescu.ro
Internet: www.niculescu.ro

Redactor: *Ana-Maria Botnaru*
Procesare computerizată: *Irina Mihăilescu de Hillerin*

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31, sector 5, București, ROMÂNIA
Tipărit la **fedprint**
tipografie
Tel.: 411.00.55; 411.47.76 fed@proma.ro

ISBN 973-748-042-2

Introducere

Acum, la început de secol, văzând cum intoleranţa câştigă pe zi ce trece mai mult teren, este momentul să ne întrebăm care sunt motivele care au condus la acest individualism agresiv, atât de caracteristic epocii noastre. Situaţia se datorează în mare măsură faptului că respectul pentru celălalt nu mai este una dintre valorile esenţiale. Uneori, respectarea anumitor reguli nici nu mai contează; în multe domenii este foarte uşor - şi deseori acceptat - să nu mai ţii seama de existenţa multora dintre ele. În numele libertăţii, al liberei expresii, suntem pe cale să ne călcăm în picioare unii pe alţii. „Trăim într-o ţară liberă, pot să fac ce vreau", auzim de peste tot, adesea din gura tinerilor.

În aceste condiţii, cât şi cum am mai putea trăi în societate evitând instalarea anarhiei totale? Este necesar să păstrăm un anumit set de norme, să revalorizăm importanţa respectului faţă de celălalt, faţă de copiii noştri, faţă de bătrâni, faţă de funcţionarul care face tot ce poate la capătul celălalt al firului...

La nivelul societăţii, al familiei, al individului, este obligatoriu să stabilim anumite limite precise, peste care să nu acceptăm să trecem. Aceste reguli elementare, care ar trebui să guverneze o societate, o familie, un grup, se referă la politeţe, la bună-cuviinţă, sunt reguli care ne permit să trăim liberi, fără a-i obliga pe ceilalţi să ne suporte. Poate să pară anodin, dar schimbările fiecăruia dintre noi, lucrurile pe care le conştientizăm la un anumit moment sunt puse cap la cap cu ale celorlalţi, toate formând în final o ţesătură socială în care ne regăsim, care seamănă cu dorinţele noastre. Fiecare trebuie să-şi asume responsabilitatea pentru schimbările sociale pe care le doreşte.

Reconsiderându-ne atitudinea faţă de bunele maniere, faţă de buna-cuviinţă, faţă de respectul datorat celuilalt, nu facem decât un prim pas, mic – dar important – spre recâştigarea armoniei. Multe dintre regulile acestea sunt stabilite şi cunoscute de când lumea. Dar, cu timpul, începem să le uităm... Cu vârsta, credem că ne putem permite... Pe de-o parte, acest ghid vă va ajuta să vă reîmprospătaţi memoria şi, pe de altă parte, vă va aduce la cunoştinţă şi alte uzanţe pe care le puteţi adăuga bagajului vostru de bune maniere.

Cunoscând bine aceste reguli de politeţe, veţi putea să vă simţiţi mai siguri pe situaţie. În jurul mesei, la serviciu, în pat, pe Internet, în familie sau în străinătate, a şti să te porţi cum-se-cade este un dar care poate să fie profitabil.

Capitolul 1

În jurul mesei

Dacă există momente importante în viaţă, acestea sunt cu siguranţă cele petrecute la masă. În fiecare zi a vieţii noastre, ne aşezăm de trei ori la masă. Este locul în care, de obicei, ne întâlnim cu persoanele cele mai dragi: membrii familiei sau prietenii noştri. Toastăm, sărbătorim, avem discuţii importante, dar şi certuri memorabile. Pe cât de numeroase sunt mesele pe care le avem de luat într-o viaţă, pe atât de multe sunt regulile care le însoţesc.

Atunci când suntem invitaţi să luăm masa împreună cu o persoană la care ţinem, trebuie mai întâi de toate să primim această invitaţie ca pe un dar şi să-i acordăm gazdei toată atenţia şi consideraţia, aşa cum ne-am purta cu cineva care ne oferă un pacheţel frumos ambalat în care se ascunde o surpriză plăcută pentru noi. Să fim conştienţi de faptul că ne vom petrece un moment important din viaţă şi să-l tratăm ca atare. Ce înseamnă acest lucru? Vom vedea în amănunt în paginile care urmează.

Dacă masa are loc la un restaurant, există reguli mai deosebite. Nu vom intra în tehnicile protocolare foarte

stricte, utile pentru diplomaţi şi pentru alte oficialităţi, ci vom încerca să rămânem în registrul comun, al omului obişnuit.

Sunteţi invitat!

Trebuie să răspundeţi repede la invitaţie; aveţi totuşi dreptul de a cere un răgaz pentru a vă consulta cu soţul sau cu soţia. Este în regulă să daţi răspunsul a doua zi. Dacă aţi acceptat şi apoi aţi fost nevoit să anulaţi invitaţia, nu-i faceţi o surpriză celui care v-a invitat apărând în ultima clipă; anunţaţi-l!

Amintiţi-vă, de asemenea, că persoana invitată sunteţi dumneavoastră şi nu fratele sau câinele pe care-l aveţi. Nu veniţi, deci, nici cu unul, nici cu celălalt, cu atât mai puţin cu altcineva. Dacă aveţi copii, asiguraţi-vă că sunt şi ei aşteptaţi, înainte de a-i aduce; nu presupuneţi că sunt o parte a fiinţei dumneavoastră.

A ajunge la timp

Dacă suntem invitaţi la cină, una dintre regulile elementare este să ajungem la ora la care suntem aşteptaţi. Totuşi, destul de multe persoane îşi permit să întârzie. În acest caz este posibil – şi pe bună dreptate – să fim întâmpinaţi de o gazdă prost dispusă, care s-a ostenit degeaba să fie gata la timp şi a ratat, poate, o parte din cină. Dar nici să ajungi prea devreme nu este bine; poţi

să le găseşti pe gazde în halat de baie, în mod evident nepregătite să primească, ceea ce este destul de jenant. Un sfert de oră mai devreme sau un sfert de oră mai târziu - acestea sunt limitele îngăduite. Ar fi bine să aveţi nişte motive foarte serioase ca să le depăşiţi şi trebuie să daţi telefon cât se poate de repede pentru a explica şi a vă scuza. Această lipsă de atenţie vi se va ierta o dată, poate şi a doua oară, dar pe urmă, să nu speraţi să mai fiţi invitat de acea persoană. Lipsa voastră de respect nu va mai convinge pe nimeni să-şi dea osteneala să vă primească.

A aduce ceva

În momentul în care primiţi o invitaţie, se cuvine să o întrebaţi pe gazdă dacă îi puteţi fi de ajutor aducându-i ceva. Puteţi să vă oferiţi să veniţi cu antreurile, de exemplu brânzeturile sau cu desertul, mai ales dacă ştiţi că va fi lume multă. Îi veţi fi de mare ajutor şi vă va fi recunoscătoare. Acest obicei se practică în familie şi în grupurile de prieteni tineri, dar nimeni nu ne împiedică să extindem formula. Totuşi, dacă aveţi rezerve asupra pertinenţei gestului, este mai bine să vă abţineţi şi să aduceţi o sticlă cu vin şi un buchet de flori. Astfel sunteţi sigur că nu aţi făcut o gafă. Să nu vă miraţi dacă gazda nu va deschide această sticlă în timpul mesei. Eticheta cu „E" mare cere ca sticla să nu fie deschisă. Dar, într-un cerc de prieteni sau în familie, se poate (şi chiar aşa se întâmplă de cele mai multe ori) să „stropeşti" friptura cu vinul primit.

Aperitivul

Rostul aperitivului este să deschidă apetitul şi, în acelaşi timp, să îi facă pe invitaţi să aibă răbdare până se strânge toată lumea la masă. Nu trebuie deci să dureze o veşnicie. Un pahar de ceva, câteva îmbucături şi vom începe masa înainte să ne săturăm sau să ne ameţim. Celor care întârzie, să le fie de bine!

Meniul

Alcătuirea meniului este un moment important în organizarea unei mese. Dacă primim pe cineva pentru prima oară şi nu îi cunoaştem gusturile, este preferabil să pregătim felurile clasice de mâncare. Este mai sigur. Să lăsăm pentru alte ocazii *sushi* şi mâncărurile indiene sau mexicane, foarte picante...

Nu este recomandabil să ne aventurăm să preparăm o mâncare după o reţetă nouă, pe care nu am mai încercat-o niciodată. Putem să scăpăm din vedere un amănunt mic, dar esenţial, care să facă o mâncare nedigerabilă sau, din lipsa practicii, putem să comitem o greşeală ireparabilă.

O cină trebuie să fie alcătuită în mod tradiţional dintr-un antreu cald sau rece (care poate să fie o ciorbă, legume umplute, supă cu crutoane etc.), un fel principal (carne sau peşte, cu orez sau paste, şi o porţie de

legume), o salată, un platou cu brânzeturi* (cel puţin trei feluri) şi un desert. Cafeaua se serveşte la desert; numai după aceea, în general în salon, se oferă un digestiv. Acesta din urmă nu mai este la modă, în special din cauza regulilor din ce în ce mai stricte privind condusul în stare de ebrietate.

La aceste reguli de bază se adaugă altele, mai multe şi mai sofisticate; le puteţi găsi în cărţile care tratează subiectul pe larg. Un singur exemplu de acest gen: dacă antreul conţine brânză (brânză caldă de capră sau parmezan topit), nu mai este necesar să servim platoul cu brânzeturi la sfârşitul mesei; dacă la început oferim sparanghel vinegretă, nu mai este nevoie de salată la sfârşit.

Aranjarea mesei

Atunci când avem invitaţi, vom alege o faţă de masă curată şi călcată, mai ales pentru cină, lăsând de-o parte faţa de masă obişnuită, de zi cu zi. Putem să facem, uneori, câte o excepţie pentru prânz sau mic dejun şi să alegem o faţă de masă colorată, cu desene simpatice.

Multor oameni le este greu să-şi reamintească regula de bază, rudimentară, în aranjarea unei mese: cum se aşază tacâmurile? **Furculiţa la stânga, cuţitul şi lingu-**

---

* În Franţa, în general (n.tr.).

ra la dreapta! Acestea fiind spuse, asigurați-vă că fiecare comesean are suficient spațiu și că nu va fi deranjat de vreun picior al mesei.

Furculița și lingura stau cu vârfurile în sus, iar cuțitul cu partea tăioasă spre interior.

Paharele, de apă sau de vin, sunt așezate în fața farfuriei principale.

Iar această faimoasă farfurie stă, desigur, între tacâmuri, cât mai aproape de marginea mesei (la aproximativ doi centimetri). Farfuria cu pâine se pune la stânga, în fața farfuriei principale.

Dacă dorim să punem și tacâmurile pentru desert împreună cu celelalte, ele vor sta în fața farfuriei principale, înaintea paharelor.

Fiți gata...

Dacă dumneavoastră sunteți gazda, aranjați-vă treburile din timpul zilei astfel încât să puteți să serviți împreună cu musafirii aperitivul, fără să fie nevoie să vă ridicați mereu pentru a vedea ce se mai întâmplă prin cratițe. Este normal să o faceți o dată, de două ori, dar să nu vă lăsați copleșită. Ca să nu vă așezați la masă foarte târziu, e bine să nu lăsați totul pe ultima sută de metri. Cel puțin să aveți aranjată masa înainte de sosirea invitaților, să pregătiți dinainte legumele, sosul, să spălați și să tăiați salata...

Cine se așază unde?

Regula „un bărbat, o femeie" este, probabil, cea mai firească şi cel mai simplu de urmat. Se mai obişnuieşte şi separarea cuplurilor.

În mod normal, gazdele îi conduc pe musafiri la locurile care le-au fost destinate. Putem, de asemenea, să ţinem cont de afinităţile fiecăruia.

Arta șervetului de masă

Primul lucru pe care îl faceţi atunci când vă aşezaţi la masă este să desfaceţi şervetul de masă şi să vi-l puneţi pe genunchi. Nu-l prindeţi în nici un caz la gât. Îl veţi folosi ca să vă ştergeţi delicat colţul buzelor. La sfârşitul mesei, şervetul se pune pe masă, în stânga farfuriei; acesta nu va arăta ca o cârpă, dar nici nu va fi împăturit exact ca la început...

Servirea vinului

Iată un moment în care proastele obiceiuri şi gesturile neîndemânatice ies la iveală. Gazda are obligaţia să servească vinul, cu excepţia cazului în care a însărcinat pe altcineva să facă acest lucru în locul său. Este destul de neplăcut să vezi cum un musafir nu se mai „dezlipeşte" de sticlă până nu o goleşte pe toată în pro-

priul pahar. Este un gest grosolan care trădează o mare doză de egoism. Respectivul ar fi trebuit mai întâi să-i servească pe cei din jurul său (dacă i-a cerut-o gazda), apoi ar fi trebuit să se mulţumească să-şi umple paharul pe jumătate. Astfel, îi dăm vinului şansa „să respire", şi le oferim şi gazdelor ocazia de a face cel puţin un tur de masă cu sticla.

Tacâmurile

Cu care tacâmuri începem? Iată eterna întrebare. Răspunsul este foarte simplu: cu cele de la extremităţi. Dacă aţi uitat, sfatul general este să le priviţi pe gazde şi să le imitaţi. Această tactică poate fi folosită şi în alte momente ale mesei. Deşi e clar că v-aţi simţi mult mai bine dacă aţi şti voi înşivă regulile.

În privinţa tacâmurilor, mai este cazul să spunem că nu trebuie sub nici o formă să băgăm cuţitul în gură? Tacâmurile nu sunt arme de război, aşa că nu gesticulaţi cu dinţii furculiţei sau cu lama cuţitului. Încercaţi să le ţineţi cât de elegant puteţi, nu ca omul cavernelor... Puteţi chiar să vă ajutaţi de cuţit pentru a face să intre în dinţii furculiţei un aliment recalcitrant, însă aveţi milă şi uitaţi de degete!

La sfârşitul mesei, dacă nu există suport pentru cuţite, cel mai bine este să aşezaţi tacâmurile paralel, în mijlocul farfuriei, nici împrăştiate, nici încrucişate.

A toasta

Pentru a închina un pahar în cinstea cuiva nu este nevoie să îl şi ciocnim. Este suficient să îl ridicăm. Dacă în familie sau într-un cerc de prieteni se mai practică acest obicei, căutaţi să îl faceţi cu graţie şi reţinere. Încercaţi să nu vărsaţi conţinutul paharului pe faţa de masă sau pe haine, fie că sunt ale voastre sau ale gazdelor. De fapt, aşa se proceda în Evul Mediu: se vărsa conţinutul în paharele vecinilor, pentru a descuraja orice tentativă de otrăvire. Nu mai suntem în Evul Mediu...

Servirea

Aveţi grijă să serviţi mai întâi doamnele, începând cu cea mai în vârstă. Apoi vine rândul bărbaţilor şi, dacă sunt, şi al copiilor.

Dacă fiecare se serveşte singur din platou, cântăriţi din ochi cantitatea disponibilă în raport cu numărul de invitaţi. Dacă sunt cam trei crevete de persoană, nu luaţi douăsprezece! Cu siguranţă gazdele ş-au gândit să vă ofere şi o garnitură de orez sau altceva alături... Nu vă umpleţi o farfurie ca pentru zmei; dacă mai rămâne după ce toată lumea s-a servit o dată, vi se va oferi şi a doua porţie.

A mânca

Chiar dacă vă este foarte foame, aşteptaţi ca toată lumea să fie servită şi gazdele să fie aşezate la masă

înainte de a începe să mâncaţi. În general, se foloseşte o formulă de genul: „poftiţi", „serviţi", pentru a da semnalul de început. Nu mâncaţi foarte repede. Observaţi-vă comesenii şi încercaţi să păstraţi aproximativ acelaşi ritm. Şi, după cum ştie oricine, este obligatoriu să evităm suptul, pleoscăitul sau sorbitul supei. Ar fi bine să terminăm de înghiţit ce avem în gură înainte să începem să vorbim. În sfârşit, este dizgraţios să „te culci" în farfurie... Mai bine duci furculiţa sau lingura la gură.

Încercaţi să nu lăsaţi în farfurie legumele care nu vă plac... Este tare nepoliticos! Faceţi un efort, sunt bune pentru sănătate!

Pâinea

Să ungi cu un strat gros de unt o ditamai bucată de pâine şi s-o bagi în gura deschisă până la urechi nu reprezintă dovada unui stil tocmai elegant de a mânca... Este preferabil să rupi din pâine şi să ungi câte o bucăţică. De asemenea, aşteptând să fim serviţi, vom rezista tentaţiei de a „ronţăi" toată pâinea de pe masă, ca şi cum n-am mai fi mâncat de zile. Nici înmuiatul pâinii în sos nu este un gest teribil de distins...

Mâncărurile „delicate"

Aţi mâncat vreodată anghinare? Aţi preparat homar? Aţi mâncat scoici?, melci?, *sushi*? Consumarea

acestor preparate culinare, ca şi a multor altora, poate pune probleme celui care doreşte să facă lucrurile aşa cum trebuie la masă. Pentru profani, iată cum se abordează situaţia...

Mai întâi, anghinarea. Este simplu... dacă ştim. Nu vă aventuraţi să băgaţi cuţitul şi să încercaţi să mâncaţi tot ce se poate; n-o să reuşiţi decât să vă alegeţi cu o experienţă culinară penibilă şi cu aerul că nu prea ieşiţi în lume... Pentru a evita această situaţie, este suficient să tăiaţi vârfurile, unul câte unul, cu o lovitură scurtă, şi să le înmuiaţi în vinegreta care v-a fost, probabil, oferită. Apoi, ţinând de capătul mai subţire, sugeţi doar partea mai cărnoasă, încercând să o trageţi cu dinţii. Asta este tot!

În privinţa homarului, la mesele mondene, sunt mari şanse să vi se servească gata tranşat; nu aveţi decât să-l mâncaţi. În alte situaţii, este posibil să fiţi obligaţi să vă ocupaţi singuri de mica fiară din farfurie. Dacă aveţi noroc, s-ar putea ca gazda să se fi gândit, pentru a înlătura o mare parte din probleme, să dea o lovitură zdravănă de cuţit în abdomenul şi în cleştii crustaceului. Dacă nu, să nu intrăm în panică! Apucaţi homarul cu amândouă mâinile; una pe corpul lui, cealaltă pe coadă, apoi răsuciţi într-un sens şi în celălalt de câteva ori, până se rupe în două. Luaţi-i apoi coada şi apăsaţi pe carapace, în lungime, ca să se spargă spre interior; o veţi deschide spre exterior. Aşa puteţi să scoateţi foarte uşor carnea dinăuntrul cozii, ajutându-vă de furculiţă. Răsuciţi la fel şi cleştii, pentru a-i separa de restul corpului. În faţa farfuriei veţi găsi nişte cleşti speciali care vă vor ajuta să scoateţi carnea din cleştii

homarului (aveţi o grămadă de cleşti!). Dacă îi spargeţi uşor, în câteva locuri, este suficient; continuaţi cu degetele. Restul picioruşelor aflate de-a lungul corpului sunt nu doar comestibile, ci de-a dreptul delicioase. Se scot pe rând, sugându-se carnea din ele pe la unul din capete. Măruntaiele, la care se ajunge prin partea de sus a corpului, sunt o adevărată comoară pentru specialişti... Ouăle (roşii), ficatul (verde)...

A mânca scoici este mult mai simplu. Puteţi să vă chinuiţi cu furculiţa, dacă doriţi, ca să reuşiţi să desfaceţi cochilia, de bine, de rău, dar să ştiţi că profesioniştii au un truc: se folosesc de o carapace goală ca de un cleşte pentru a o desface pe următoarea. Nu vă încăpăţânaţi să desfaceţi o scoică închisă: înseamnă că nu e bună. De altfel, dacă le preparaţi chiar dumneavoastră, fiţi atenţi! Înainte de a fi gătite, trebuie să fie închise; ele se deschid doar prin fierbere. Dacă, atunci când le spălaţi, găsiţi vreuna deschisă, încercaţi să o închideţi lovind-o de câteva ori; dacă nu se închide, aruncaţi-o la gunoi.

Dacă vi se oferă *sushi*, aflaţi că este vorba de o manieră japoneză de a prepara peştele. Este un peşte crud sau marinat, tăiat în bucăţele frumoase şi gustoase. Nu vă fie teamă! Japonezii mănâncă aşa ceva de mii de ani. Este un lucru absolut delicios şi nu este deloc o extravaganţă. Mai degrabă este o experienţă culinară interesantă. *Sushi* marinat se serveşte cu ghimbir marinat pe care, dacă vreţi, îl puteţi pune peste bucăţelele pe care le mâncaţi. Se mai serveşte şi un sos de soia, care nu are nici o legătură, de obicei, cu cel din comerţ, şi este foarte bun. Fiţi foarte atenţi la ceea ce se

numeşte *Wasabi*, un soi de pastă foarte verde, care te face să te gândeşti la hrean... Este foarte picant! Atenţie! Ca să-l încercaţi, este suficient să gustaţi un vârfuleţ de cuţit; dacă rezistaţi, puteţi să vă puneţi din abundenţă pe următoarea îmbucătură.

Chiar dacă nu este vorba de un fel delicat, se întâmplă adesea ca salata să dea naştere la multe stângăcii din partea comesenilor. Ce este de făcut cu frunzele mari, care, în mod cert, n-ar putea intra ca atare în gura unui om cu o constituţie normală? Un lucru este sigur: ele nu se taie cu cuţitul. Încercaţi să le pliaţi discret cu furculiţa înainte să le luaţi.

Sarea, vă rog!

Dacă vă trebuie un lucru de pe masă, dar nu vă este la îndemână, nu vă încăpăţânaţi să vi-l luaţi singur, lungindu-vă prin faţa comesenilor şi deranjând pe toată lumea. Cereţi-l simplu, politicos.

Conversaţia la masă

Se poate întâmpla, mai ales atunci când în anturaj sunt persoane noi, să apară tăceri jenante în conversaţie. Probabil că gazdele au prevăzut o ieşire din aceste situaţii şi s-au gândit la câteva subiecte pe care să le propună în aceste cazuri. A discuta despre cum ne vom petrece concediul, ultimul film văzut sau

o expoziţie recentă poate fi o trecere elegantă peste micul impas...

A vorbi îndelung despre sine nu este tocmai recomandabil. Dacă sunteţi întrebat de sănătate sau slujbă, răspundeţi politicos; dacă există un real interes faţă de aceste subiecte, puteţi să intraţi în detalii, dar încercaţi să nu discutaţi toată seara doar despre asta. Trebuie să ştii să-i laşi şi pe ceilalţi să vorbească, întorcându-le întrebarea, de exemplu. Dacă ceilalţi par să adoarmă ascultând, gazdelor le revine îndatorirea să schimbe subiectul şi interlocutorul.

Nu se cade să monopolizezi atenţia unui singur invitat pentru prea mult timp. Dacă doriţi o cină în doi, programaţi-o altă dată; pentru moment, mai sunt şi alţi oameni interesanţi cu care puteţi vorbi. Acordaţi atenţie atât vecinului din dreapta, cât şi celui din stânga.

Faimoasele coate

La masă, sunt interzise. Putem, totuşi, să ne sprijinim mâinile pe marginea mesei, de-o parte şi de alta a farfuriei.

Fumatul

În general, la masă nu se fumează; dacă există pe masă scrumiere, gazdele ne dau de înţeles că este per-

mis. Dacă nu, ne vom abţine, cel puţin până la brânzeturi (la francezi). Oricum, trebuie să întrebăm dacă nu-i deranjăm pe comeseni.

Cât priveşte trabucul, se ştie că mirosul său puternic deranjează multă lume; de obicei, doar cei care îl fumează îi apreciază parfumul. Astfel, este bine să fumaţi doar acolo unde vi se permite sau, cel mai bine, să vă abţineţi.

Nu plecaţi prea târziu

Fiţi atenţi la semnalele de oboseală pe care vi le transmit gazdele şi plecaţi la o oră rezonabilă. Dacă nu se manifestă în nici un fel, nu sunteţi obligaţi să le aşteptaţi... Dacă sunteţi invitat pentru prima oară într-un loc, nu plecaţi mai târziu de 23.30 – cu excepţia cazului în care la această oră petrecerea este în toi. Dacă aţi rămas singur cu gazdele, puteţi să le întrebaţi dacă nu este momentul să plecaţi acasă...

Încercaţi să nu plecaţi înainte de desert şi nici imediat după ce aţi terminat de înghiţit ultima îmbucătură. Mai rămâneţi o vreme înainte de a pleca, să vă relaxaţi, să gustaţi o cafea în salon şi să mai schimbaţi câteva vorbe.

Cuvântul care face minuni

Este posibil să uităm să le mulţumim gazdelor înainte de a pleca? Ei bine, da! Evident, aşa ceva este de

neiertat şi cumplit de necuviincios. Fiţi siguri că gazdele au sesizat. Nu uitaţi acest mic cuvânt magic, pe care copiii îl învaţă de foarte devreme... O asemenea lipsă flagrantă de bună-creştere ar putea face să fiţi şterşi de pe lista musafirilor!

Chiar dacă nu aţi uitat să le mulţumiţi, este foarte elegant să le telefonaţi gazdelor a doua zi şi să le mai spuneţi o dată cât de bine v-aţi simţit.

A întoarce invitaţia

Seara a fost foarte plăcută, aţi fost trataţi regeşte, masa a fost delicioasă.... Puteţi să fiţi convinşi că şi gazdelor voastre le-ar face plăcere să ia masa în vizită... Deci, nu uitaţi să întoarceţi invitaţia! Nu este nevoie să fie săptămâna următoare, poate să fie şi într-o lună sau două, dar trebuie să existe un anume echilibru, pentru ca nimeni să nu se simtă frustrat.

Capitolul 2

Alte invitații

Invitaţia la masă este cea mai frecventă, dar în viaţa noastră mai apar şi altfel de invitaţii. Fiecare dintre ele are regulile sale, pe care, să fim sinceri, nu le cunoaştem întotdeauna prea bine.

Să ne înţelegem: aceste reguli nu sunt bătute în cuie. Diferitele ocazii, genul de relaţie pe care o avem cu persoanele pe care le invităm sau care ne invită, gradul de intimitate în care ne aflăm sunt factori de care putem - şi trebuie - să ţinem cont. Să trecem, deci, în revistă diversele situaţii în care ne putem regăsi şi regulile de bază pe care le avem de aplicat.

Dormitul

Atunci când un cuplu este invitat să doarmă în vizită, este bine ca partenerii să îşi amâne hârjonelile amoroase pentru o altă zi... Nimeni nu doreşte să intre în detaliile vieţii intime ale altcuiva.

Încercaţi, de asemenea, să vă sculaţi la o oră rezonabilă în dimineaţa următoare. Evitaţi să treziţi toată casa o dată cu găinile. Dacă nu puteţi rezista tentaţiei de a vă da jos din pat foarte devreme, faceţi-o cât mai discret posibil... Mai aşteptaţi puţin până faceţi un duş, nu daţi drumul la muzică (decât în surdină). Totuşi, vi se va ierta dacă faceţi gălăgie strângând şi spălând vasele din ajun sau pregătind micul dejun pentru toată lumea. Aşa, da musafir!

Nu vă treziţi nici cu trei ceasuri mai târziu decât restul lumii... Se poate să fiţi aşteptat de ceilalţi la micul dejun sau pentru o altă activitate. Ori poate că gazdele nu s-au gândit să vă ţină toată ziua la ele!

În fine, nu plecaţi ca un hoţ, fără să vă luaţi la revedere de la nimeni. Dacă altfel nu se poate - este posibil să mai aveţi şi alte obligaţii - lăsaţi măcar un cuvânt de mulţumire şi de scuze pentru plecarea precipitată şi nu uitaţi să sunaţi în cursul zilei sau a doua zi pentru a explica motivele acestei plecări.

Dacă dumneavoastră sunteţi gazda, oferiţi-le musafirilor aşternuturi, perne şi prosoape curate. Nimic nu este mai neplăcut decât să dormi în ceva care are un trecut dubios...

La un cocktail

La un cocktail nu trebuie să fim la fel de punctuali ca în cazul în care suntem invitaţi la masă. La un cocktail

se ajunge de regulă cam cu o jumătate de oră după ora indicată pe invitaţie. Dacă nu, s-ar putea să fiţi primul sosit; vi s-a mai întâmplat? Dacă da, ştiţi cum este!

Bufetul este pentru toată lumea. Nu rămâneţi lipiţi de masă toată seara şi încercaţi să nu luaţi mai mult de cinci bucăţi din acelaşi platou... Vă mai puteţi servi o dată; nu este nevoie să faceţi provizii. În orice caz, aveţi grijă să aveţi tot timpul o mână liberă; astfel, veţi putea strânge mâna celui care vă este prezentat fără să fiţi nevoiţi să căutaţi un loc în care să vă aşezaţi paharul, şervetul, ţigara, farfuria...

Nu trebuie să rămânem la un cocktail până pleacă şi ultimul invitat. Atunci când simţim că se dă semnalul de plecare, ne alăturăm celorlalţi.

Sunteţi invitat cu copilaşii

Dacă v-aţi petrecut toată ziua sau numai seara la prieteni, ori la alţi membri ai familiei, aveţi grijă ca micuţii să aranjeze, înainte de a pleca, locul în care s-au jucat. Dezordinea pe care o pot lăsa în urmă copiii mici, în casele prietenilor lor, este de neimaginat. Nu este o bucurie pentru gazde să le laşi pe cap toată această debandadă. Dacă sunt prea mici copiii ca să poată face singuri curăţenie, faceţi-o dumneavoastră sau daţi-le o mână de ajutor.

Refuzaţi invitaţia în cazul în care copilul vostru suferă de o gastroenterocolită care riscă să lase urme, fie pe canapele, fie la prietenii lor. Sigur gazdele ar

prefera să fie anunţate de „mica problemă" decât să fie luate pe nepregătite. Propuneţi-le să amâne invitaţia pentru săptămâna următoare sau găsiţi pe cineva care să aibă grijă de copii, acasă. Acelaşi lucru este valabil pentru orice altă boală transmisibilă: varicelă, rujeolă etc.

Capitolul 3

În jurul corpului

Corpul nostru este vehiculul cu ajutorul căruia putem să ne trăim din plin viaţa, de la naştere până la moarte. Complice fidel în fiecare clipă a vieţii noastre, trebuie să îl tratăm cu demnitate şi să îl respectăm, aşa cum facem şi cu corpul altcuiva. Cu atât mai mult cu cât, respectându-ne propriul corp, învăţăm să îl respectăm şi pe al altuia.

Igiena corporală

Atenţia pe care o acordăm igienei corporale este un aspect foarte important în materie de bună-creştere, de politeţe. Fiecare dintre noi a trecut, probabil, prin încercarea teribilă de a suporta în tăcere mirosul pătrunzător de transpiraţie al colegului cu care era obligat să lucreze într-un birou mic, o după-amiază întreagă. Infernal!

Oricine poate avea o mică problemă cu transpiraţia, o dată, de două ori, dar să observi acest fenomen repetându-se zi de zi, la nesfârşit, este intolerabil.

Probabil că în Evul Mediu era normal să încerci să ascunzi mirosurile neplăcute sub tone de parfum. Astăzi, nici mirosurile, nici tonele de parfum nu mai sunt acceptate. Un miros delicat de săpun le va sugera celor din jurul vostru că aţi făcut un duş ieri-seară sau de dimineaţă. Pentru a nu ajunge să fiţi colegul pe care nimeni nu şi-l doreşte, nu uitaţi de faimosul produs împotriva transpiraţiei, care trebuie să facă parte din trusa de îngrijire zilnică a fiecăruia, încă de la pubertate. Pentru gură, există produse similare, cu acelaşi scop: să înlăture mirosurile neplăcute. În plus, pasta de dinţi, apa de gură etc. previn apariţia cariilor.

Atenţia pe care o acordaţi îngrijirii părului se vede dintr-o privire. Părul gras sau sacoul negru „presărat" cu mătreaţă vă dau o notă proastă. Există produse destinate rezolvării acestor probleme: minimul bun-simţ ar trebui să vă îndemne să le cumpăraţi.

Nu vom intra în detalii, dar amintiţi-vă de cele două mii de părţi ale anatomiei voastre (cum se spune într-o reclamă pentru săpun) care vă solicită îngrijiri zilnice.

Să mai zăbovim asupra acelor părţi ale corpului, foarte importante şi active, care sunt mâinile. Un duş dimineaţa şi o baie seara nu le sunt de ajuns; ele au nevoie de numeroase spălări în cursul zilei: înaintea fiecărei mese şi după fiecare vizită la toaletă. De asemenea, înainte de a începe să gătim, după ce schimbăm scutecele copilului şi în orice altă situaţie în care este evident că sunt murdare. Vom fi feriţi, astfel, de propagarea unei serii întregi de microbi care pot duce la tot felul de boli: gripă, gastroenterită etc.

Îngrijirea hainelor

Corpul şi hainele pe care le purtăm reprezintă cea dintâi imagine pe care o oferim celorlalţi; pornind de aici, ei îşi vor construi o primă impresie despre noi. Putem avea un aer îngrijit, curat, plăcut sau este posibil să fim etichetaţi cu adjective mai puţin flatante: neîngrijit, murdar, neglijent... Iar de aici nu este decât un pas pentru a-i face pe ceilalţi să-şi imagineze că nici activitatea pe care o desfăşurăm nu e prea grozavă, că, probabil, nu avem nici prea mult succes etc. Nu este deloc o exagerare. Aşa este construit spiritul uman: să pună repede etichete.

Deci, dacă ţineţi la imaginea voastră, îngrijiţi-vă. Cămăşile, rochiile, fustele şi pantalonii să fie bine călcate; manşetele de la cămăşi şi pantaloni să aibă lungimea potrivită şi să nu fie răsucite neglijent; încălţămintea să nu fie prăfuită, ci curată şi lustruită; ciorapii de nailon şi şosetele, impecabile, adică fără fire fugite sau găuri.

Parfumul

Crezând că aşa se face, convinse că denotă un plus de eleganţă, numeroase femei (şi uneori chiar şi bărbaţi) toarnă pe ele kilograme de parfum. Imaginaţi-vă ce duhoare ar fi dacă toată lumea ar face la fel... Greu de suportat!

Parfumul trebuie să fie discret. Puneţi cu zgârcenie câteva picături la încheietura mâinii, câteva în dosul

urechii şi cam atât. Miresmele lăsate în urmă vor fi mult mai incitante; şi nici nu o să fiţi acuzată că aţi dat dureri de cap colegilor în timpul şedinţei cu uşile închise.

Râgâitul şi alte sunete heteroclite

Dacă râgâitul este un gest de politeţe în Arabia, semnificând faptul că masa a fost foarte bună şi gustoasă, la noi lucrurile nu stau aşa. Chiar dimpotrivă! În societatea noastră, râgâitul este absolut necuviincios; presupunând că totuşi ne scapă, trebuie urmat imediat de un scurt „pardon", atât şi nimic mai mult.

În privinţa gazelor, şi acestea pot apărea pe nepregătite. Dacă vi se întâmplă să le scăpaţi, din greşeală, scuzaţi-vă scurt şi, dacă situaţia vă permite şi sunteţi suficient de abil, încercaţi să vă îndreptaţi cu persoana cu care staţi de vorbă către un alt loc... În nici un caz nu ne vom elibera de presiune gândindu-ne că nu se aude şi nu miroase; surprizele neplăcute ne pot pune într-o situaţie penibilă, atât pe noi, cât şi pe ceilalţi! Încercaţi, dacă simţiţi că nu vă mai puteţi abţine, să vă îndepărtaţi de ceilalţi, sau chiar să vă duceţi, dacă mai aveţi timp, la toaletă; acela este, prin excelenţă, locul destinat acestui soi de fenomene.

Tuşitul nu este jenant atât timp cât respectăm buna-cuviinţă. Să „uităm" să ducem mâna la gură când avem gripă sau suntem răciţi este o manieră foarte elegantă...

de a transmite virusul nostru la jumătate din populaţie. Este important deci să ne gândim înainte să dăm drumul la miile de microbi microscopici în nasul sau gura celor din faţa noastră. Japonezii, care sunt maeştrii mondiali ai politeţii, ai bunelor maniere şi ai simţului civic, poartă o mască atunci când au un virus oarecare; încearcă să-şi protejeze semenii. Trebuie să recunoaşteţi că în privinţa curtoaziei nu ne mai rămâne nimic de făcut! Mai aflaţi că tot japonezii îşi pot lăsa liniştiţi umbrela la uscat, dimineaţa, în holul clădirii de birouri şi şi-o iau la plecare, la sfârşitul zilei de lucru. La fel şi bicicleta, pe care nu o leagă cu nimic, fără teama că va dispărea.

Atunci când strănutăm, nu este necesar să facem mare caz. Unele persoane se jenează să facă zgomot, şi nu mai termină cu „hapciu"-urile scurte şi repetate. Fără să ne abţinem (ceea ce nu este deloc recomandabil), putem să fim discreţi. Şi dacă trebuie să ne ştergem la nas după un strănut sau în orice alt moment, o vom face la fel de discret, întorcându-ne puţin faţa de la interlocutorul nostru, mai ales dacă stăm la masă. Este bine să nu stăm să studiem cu atenţie recolta din batistă, ci să o împăturim uşor înainte de a o băga în buzunar.

A scuipa

Din fericire, este un gest pe care îl vedem ceva mai rar, astăzi, faţă de altădată. Mai există totuşi nostalgici

care nu pot abandona acest obicei născut în alte epoci, inacceptabil în zilele noastre. În fapt, ceea ce scuipă aceşti oameni în mijlocul trotuarului, chiar lângă piciorul nostru, nu este altceva decât ceea ce se găseşte în batistă, atunci când ne suflăm nasul. Doar că, în loc să îşi sufle nasul, ei au tras aer pe nas atât de tare, încât conţinutul acestuia le-a ajuns în gură. Da, este scârbos; mai ales atunci când se petrece în văzul şi auzul tuturor şi este însoţit de zgomotele aferente. Chiar dacă aşa făceau tata şi bunicul, gândiţi-vă că nu este cel mai grozav lucru pe care l-aţi moştenit de la ei. Vă rog, renunţaţi la el!

Ţinuta

Fie că suntem în picioare, fie că stăm jos, să încercăm să avem spatele drept. Să nu ne lipim pe masă şi nici să nu ne sprijinim cu coatele pe ea, se ştie... Regula se extinde şi în cazul altor mese decât cea la care mâncăm. Oriunde ne-am găsi, este bine să păstrăm postura de fiinţe vertebrate. În picioare, în mers, să facem efortul de a avea umerii drepţi, să stăm cât mai puţin cocoşaţi.

A-ţi roade unghiile

Rosul unghiilor este un prost obicei de care, uneori, foarte greu te dezveţi (ca în cazul oricărui alt prost obicei). Să facem tot posibilul pentru a renunţa la el; este un spectacol tare neplăcut pentru cei care sunt obligaţi să

asiste la el. Cu atât mai mult cu cât, la o femeie (dar şi în cazul unui bărbat) unghiile roase nu lasă deloc impresia unei persoane curate, sănătoase şi îngrijite.

Degetul în nas

Indiferent de vârstă, gestul este dezgustător. Cel mai bun mijloc pentru a evita practicarea acestei activităţi dizgraţioase este de a avea în permanenţă o batistă la îndemână... în maşină, în geantă, în buzunare, în cameră, pe birou etc. Nu aveţi nici o scuză, chiar dacă sunteţi singur în maşină (credeţi că sunteţi singur, dar ceilalţi şoferi, care vă depăşesc, vă văd în plină activitate şi sunt scârbiţi!) sau în compania altor persoane.

A te întinde

A ne întinde este un gest practicat exclusiv dimineaţa, când ne ridicăm din pat. Nu ar trebui să ne întindem în mijlocul zilei, fie că suntem la birou, la restaurant sau în altă parte. Acest gest, mai ales însoţit de căscat, aşa cum se întâmplă deseori, semnifică plictiseală şi deci poate fi jignitor pentru persoana în compania căreia ne aflăm.

A te scărpina

Să te scarpini uşor, câteva clipe, nu este nici o problemă. Dar să începi să te scarpini cu putere, îndelung,

privindu-ţi porii cu insistenţă, ca şi cum ai încerca să dai de urma vreunui animal sâcâitor poate într-adevăr să deranjeze şi să fie total necuviincios. Nu este deloc interesant...

Sforăitul

Cei care sforăie se apără întotdeauna spunând că nu este vina lor şi că nu pot face nimic. Bărbaţii ale căror soţii au început să doarmă în sufragerie iau lucrurile un pic mai în serios, văzând că într-adevăr le deranjează. Un sforăitor „adevărat" poate să atingă decibeli care să trezească şi cea mai bătrână marmotă. Sforăitul este, deci, un lucru foarte neplăcut pentru partenerul de viaţă şi de noapte; ce-i de făcut? Un truc simplu: dormiţi mai mult pe o parte decât pe spate; această din urmă poziţie predispune la sforăit. Dacă mai beţi şi câteva beri înainte de a adormi, i-aţi pregătit o noapte de groază partenerei. (Pentru că, de obicei, bărbaţii sunt cei care sforăie... cel mai tare, în orice caz!) În situaţiile disperate, există posibilitatea unei operaţii care înlătură odată pentru totdeauna problema care vă otrăveşte viaţa.

Capitolul 4

Copii bine crescuți!

Copiii ar trebui, de mici, mai exact de când încep să vorbească cât de cât coerent şi să înţeleagă mai multe lucruri - în jurul vârstei de trei ani - să fie în stare să aplice câteva reguli elementare de comportament în societate. Dar trebuie să aibă şi de la cine să înveţe: „instructori" buni, care să le repete, să le reamintească, să-i felicite, de multe ori pe zi... Exemplul este o minunată modalitate de a transmite aceste cunoştinţe, care le vor permite să îşi găsească locul în societate şi le vor fi de folos tot restul vieţii.

Se înţelege de la sine că tot ceea ce li se cere copiilor, părinţilor li se cere de două ori... Uneori şi noi am mai uitat pe drum anumite reguli pe care le ştiam atât de bine în copilărie; acest capitol, consacrat copiilor, le va oferi ocazia şi celor mari să-şi reîmprospăteze memoria.

Cuvinte mici care fac minuni

De foarte devreme copiii trebuie să înveţe aceste cuvinte magice. Orice copil este considerat prost cres-

cut dacă nu ştie să spună „te rog" şi „mulţumesc". Deci, după „mama", „tata" şi „papa" vor urma „te rog" şi „mulţumesc", fără de care nici o dorinţă nu va fi îndeplinită.

Bună ziua

Copiii care rămân închişi în camera lor atunci când avem musafiri nu dau dovadă de prea mare bună-cuviinţă. La fel şi părinţii care tolerează o astfel de atitudine. Decizia vă aparţine! Cu atât mai mult se aplică această regulă în cazul adolescenţilor.

Degetele în nas...

Copiii sunt repede tentaţi să exploreze aceste găurele mici, adesea pline de comori. Faptul că nu ştiu să îşi sufle singuri nasul până pe la trei ani contribuie la instalarea acestui prost obicei, care trebuie să ne atragă atenţia. Atâta vreme cât ei nu ştiu încă să îşi sufle nasul, ne revine nouă obligaţia, ca de altfel în multe alte situaţii, să ne dăm seama când este momentul să intervenim, să îi ajutăm. Părinţii vor fi atenţi la nasul micuţului, la picătura care îi curge din nas când este răcit sau în orice altă postură. Vă rog, nu-i lăsaţi să-şi lingă „lumânările" sau să şi le întindă până la coate din lipsă de soluţii. Sugeraţi-le să-şi ia o batistă.

Vrei să faci pișu?

Este eterna întrebare care li se pune în special băieţeilor. De ce? Pentru că îşi duc foarte des mânuţele dolofane la acea parte a corpului prin care se eliberează prea-plinul de lichid, dar mai produce şi mii de alte plăceri. Gestul nu este foarte plăcut pentru cei din jur, mai ales atunci când este continuat cu încăpăţânare pe sub haine, exact până la locul cu pricina. La vârste foarte mici este scuzabil, ştim că sunt atâtea lucruri de învăţat şi de înţeles. Dar foarte repede devine deplasat. Şi totuşi, mulţi bărbaţi în toată firea au rămas cu nostalgia copilăriei şi ajung mereu cu mâna în pantaloni...

A căsca

Căscăm uneori fără să ne putem reţine; asta este. Dar mai sunt şi unii care cască mereu. În timpul orei, la şcoală, la masă sau într-o discuţie cu un prieten, căscatul este un gest pe care ar trebui să ni-l stăpânim. Dacă nu se poate, să învăţăm măcar să nu facem zgomot şi să ducem mâna la gură.

Să spălăm, să spălăm...

Bunele obiceiuri legate de igiena corporală se învaţă foarte devreme. Până şi bebeluşii fac baie în fiecare zi. Ei sunt schimbaţi cât se poate de repede atunci când

sunt murdari sau când li se întâmplă vreun „accident". Vom începe să îi spălăm pe dinţi de cum apar, pentru a le favoriza o creştere bună şi pentru a le crea astfel un obicei solid, pe care îl vor păstra toată viaţa, de trei ori pe zi.

Copiilor puţin mai mari, care descoperă primăvara plăcerile tropăitului prin noroi, ar fi bine să le spălăm hainele zilnic. Cei care, în timpul iernii, făceau o baie la două zile, o dată cu venirea verii şi a jocurilor pasionante în nisip, se vor spăla din cap până în picioare în fiecare seară.

Adolescenţii ar trebui să renunţe la obiceiul de a purta la nesfârşit aceeaşi pereche de blugi; n-ar fi rău să şi-o scoată ca să o spele înainte să stea singură în picioare, chiar dacă şi-o pun din nou după aceea. La această vârstă, ei încep să prefere duşul băii; nu-i descurajaţi! Este, de asemenea, momentul să îi echipaţi cu un deodorant şi cu un săpun împotriva atât de neplăcutelor coşuri.

Tipetele

Sunt momente în care copiii nu se mai pot stăpâni. Excitaţi de activitatea pe care o desfăşoară, de vizita unor musafiri sau dintr-o mie de alte motive, încep să ţipe de bucurie, să se agite, să intre în delir. Dacă au nevoie să-şi descarce prea-plinul de energie, există anumite locuri în care o pot face... În parc, într-o sală cu jocuri etc. Nu-i lăsaţi pe copii să se manifeste aşa în

preajma cumnatei care tocmai vă povesteşte, cu ochii în lacrimi, ultimele clipe ale tatălui ei.

A se băga în vorbă

Copiii de vârste mici, care de-abia au învăţat să vorbească, pot cu greu să se abţină atunci când au ceva de spus. În timp ce mama vorbeşte cu altcineva, ei o bombardează cu „mama, mama, mama", până când aceasta îşi îndreaptă privirea spre ei. Este foarte neplăcut să fii întrerupt tot timpul, mai ales într-o conversaţie între adulţi. Copiii au, bineînţeles, dreptul la cuvânt, cu condiţia să respecte câteva reguli de bază, valabile şi în cazul celor mari (deşi, şi dintre aceştia, unii cu greu pot să se abţină). Nu este nevoie de cine ştie ce abilităţi: este suficient să aştepţi să termine ce are de spus celălalt înainte de a intra în vorbă.

Răspunsurile obraznice şi necuviincioase

Se întâmplă uneori ca, punând o întrebare banală unui copil, să primeşti un răspuns atât de necuviincios sau de neaşteptat, încât rămâi cu gura căscată. De fapt, nu există o vârstă anume căreia să i se poată asocia acest comportament; nu numai adolescenţii, ci şi copiii din clasele primare sau chiar preşcolarii pot să răspundă în acest fel oricui le adresează o întrebare. Părinţi, profesori sau necunoscuţi, toţi au parte de acelaşi tratament, fără discriminare. Dar cum ar arăta socie-

Loviturile

Copiii sunt deseori tentaţi, din instinct, să-şi rezolve conflictele lovind din senin. Destul de mulţi tineri sunt gata să stârnească în bătaie pe oricine le-ar contrazice părerea. Fireşte, vom descuraja această atitudine de cum apare, fără să aşteptăm să ne anunţe vecinul că băiatul nostru i-a scos dinţii copilului său. Este cazul să căutăm originea acestei violenţe şi să vedem cum o putem diminua. De exemplu, supraveghind atent emisiunile de televiziune la care se uită copiii (mai mici sau mai mari). De aici ei pot să înveţe multe comportamente inacceptabile. Păziţi-i!

A împărţi

Ar trebui să nu tolerăm niciodată refuzul copiilor de a-i lăsa să „se atingă" de jucăriile lor pe cei care vin în vizită la ei. Este o atitudine inacceptabilă, ridicolă şi capricioasă. Dacă învaţă de mici să-şi împartă jucăriile, le va fi mult mai uşor mai târziu, când va fi vorba despre haine, timp sau bani. A şti să dăruieşti şi să fii generos sunt calităţi foarte apreciate în zilele noastre şi sunt esenţiale pentru o viaţă socială bogată, pentru

dezvoltarea şi păstrarea prieteniilor. Merită, deci, să investim în cultivarea acestei calităţi, încă din copilărie.

A spune „dumneavoastră"

Ar trebui să îi învăţăm pe cei mici să nu tutuiască pe toată lumea, aşa cum le vine. Să ştie să facă diferenţa între felul în care se adresează prietenilor de vârsta lor, învăţătoarei sau bătrânei prietene a bunicii. Nu este nevoie să le spună „dumneavoastră" părinţilor, ca pe vremuri, dar am putea să-i învăţăm să folosească acest pronume cel puţin în cazul persoanelor adulte, pe care nu le cunosc şi care nu sunt din anturajul nostru intim.

A şti să ceri iertare, a-ţi recunoaşte greşelile

Copiii trebuie învăţaţi de mici să-şi asume responsabilitatea accidentelor şi a incidentelor în care sunt implicaţi. Să ştie că a fugi după ce ai spart un geam cu mingea nu este un comportament acceptabil. Ar fi mult mai bine dacă le-am da curaj să-şi recunoască vina. Această atitudine, mult mai sănătoasă, îi va învăţa să trăiască în lumină, fără să se ascundă, ca hoţii; exersată de timpuriu, le va folosi tot restul vieţii.

A se recunoaşte vinovat este un pas important făcut de copil. Dar nu este suficient. Dacă ghivecele sunt sparte, ele trebuie înlocuite. Atunci când copiii sunt prea mici, părinţii se vor oferi să repare stricăciunile.

Fără minge în casă

Părinţii îi vor învăţa pe copii că nu se aleargă, nu se bate mingea şi nu se merge cu bicicleta într-o casă. Dacă nu sunteţi prea materialişti şi nu vă faceţi probleme în privinţa mobilei şi a bibelourilor voastre, cei la care copiii voştri merg în vizită s-ar putea să nu gândească la fel.

Aceste reguli vor fi respectate cu atât mai mult dacă staţi la bloc... Să ţi se plimbe cu rolele, „în cap", micuţul vecinilor de deasupra, nu este o experienţă prea plăcută...

A face ordine

În copilărie se capătă bunele sau proastele obiceiuri, pe care le vom avea toată viaţa. A învăţa să pui la loc jucăriile, după ce le-ai folosit, este o lecţie despre cum să ne punem treburile în ordine când vom fi mari.

O cameră plină cu jucărele, cuburi şi maşinuţe împrăştiate peste tot este de-a dreptul periculoasă, atât pentru copii, cât şi pentru adulţi. Şi este, oricum, un mijloc sigur de a pierde jucăriile mici. Dacă dorim să le avem cât mai mult timp, trebuie să le strângem des, ca să ne asigurăm că sunt toate bucăţelele şi că nu le-a înghiţit aspiratorul.

Atunci când casa este organizată astfel încât să poată şi copiii să participe la diverse treburi, le putem

cere ajutorul. De pildă, dacă au cuiere la înălţimea lor, îşi pot schimba singuri hainele, îşi pot pune halatul etc.

Să nu-i uităm pe adolescenţi... Camera lor, adesea inaccesibilă, în dezacord cu ordinea care domneşte în restul casei, nu va fi tolerată multă vreme în această stare.

A face patul

Copiii sunt în stare să îşi facă singuri patul, chiar dacă nu perfect. Învăţându-i să aibă grijă de locul în care trăiesc, prin aceste gesturi zilnice vor putea să participe la treburile casei şi le vor fi de un real ajutor părinţilor.

Ce avem de mâncare?

„Ce avem de mâncare?" este, poate, cea mai frecventă întrebare pe care o pun copiii atunci când vin de la şcoală sau când e ora mesei. Oricare ar fi răspunsul, el este inevitabil urmat de un „Ah, nu!", strigăt care duce la disperare pe cea (sau pe cel) care pregăteşte masa.

Pentru a evita această întrebare – sau, mai bine zis, acest răspuns – este bine să-i obişnuim pe copii de mici să aprecieze simplul fapt că au şansa să mănânce de trei ori pe zi. Când sunt ceva mai mari, putem să le

propunem altceva pentru a doua zi... Şi, bineînţeles, le vom reaminti să spună „bună ziua" înainte de orice!

Mi-e foame!

Lucrurile se întâmplă cam aşa. Cum auzim aceste cuvinte, băgăm mâna în sacoşă. Sacoşa cu ce? Este foarte important! Copiii trebuie să ştie că nu ne îndopăm cu biscuiţi sau snacksuri înainte de masă, aşa cum nu mâncăm prăjituri sau ciocolată în locul prânzului. Gustările vor fi sănătoase (fructe, crudităţi, bucăţele de brânză etc.), cu atât mai mult dacă sunt înainte de masă, şi uşoare, ca să nu umple stomacul înainte de supă. Să vezi un copil cum „se bălăceşte" în supă, după ce „murea de foame" cu douăzeci de minute mai devreme, poate să scoată din minţi şi cel mai blând om.

La masă!

Înainte de a se aşeza la masă, toată lumea trece pe la baie. Din două motive: ca să nu se ridice din nou toţi, după două minute, să facă pipi şi ca să se spele pe mâini.

La masă ne prezentăm într-o ţinută cuviincioasă, adică îmbrăcaţi. Cu titlu de excepţie, putem să luăm uneori micul dejun în pijama, atunci când suntem în familie, dar în nici un caz celelalte mese din timpul zilei. Şi nici nu se vine la masă în maiou.

Copiii, ca şi adulţii, nu se ridică de la masă decât după ce toată lumea a terminat de mâncat. Dacă nu se poate altfel, dintr-un motiv anume, copiii le vor cere părinţilor permisiunea de a pleca.

Prostul obicei pe care îl au unii copii de a se juca în mâncare ar trebui interzis de timpuriu. Fie că îşi mărunţesc mâncarea cu furculiţa, că fac bule cu paiul în pahar sau că pleoscăie după ce au băut ceva, toate aceste apucături vor fi descurajate înainte să devină obiceiuri supărătoare pentru ceilalţi.

La toate acestea se adaugă, desigur, recomandarea să nu vorbeşti cu gura plină, să nu mănânci cu mâna (cu câteva excepţii...) sau să nu-ţi îndeşi mâncarea cu degetele în gură.

A împinge, a muşca

Doamne! Vorbim despre copii sau despre patrupede? Din păcate, este vorba despre copii. Cei mai mulţi învaţă destul de repede să îşi controleze agresivitatea şi să se comporte într-un mod civilizat, înţelegând că aceste gesturi nu sunt permise. Fundamental, însă, reflexul lor de bază, într-o situaţie care îi nemulţumeşte, este să folosească aceste mijloace, neortodoxe, de exprimare. Adulţii ar trebui să se dea drept exemplu, să le spună copiilor că nu aceasta este calea de rezolvare a conflictelor, ci discuţia...

A scuipa

Toţi copiii descoperă, mai devreme sau mai târziu (văzând, probabil, vreun individ dintre aceia fără scrupule, care crede că îi este permis orice şi face acest gest, fără jenă, mergând liniştit pe o stradă aglomerată), că pot să scuipe. Vai! Este un gest necuviincios şi foarte vulgar... Şi este absolut inadmisibil să fie îndreptat spre faţa unui coleg, a unei colege sau înspre oricine altcineva.

Râgâitul şi gazele

Copiii sunt, din păcate, topiţi de plăcere, în primii ani, auzind toate zgomotele ce ies din corpul lor. Ar fi bine să oprim din vreme aceste „glume", până să facă una şi în prezenţa cuiva străin. Probabil că nu-i vom putea împiedica să le găsească amuzante încă o bună perioadă de timp, dar să ştie măcar să spună „pardon"...

Tusea şi strănutul

Atunci când tuşim sau strănutăm fără să ducem mâna la gură ori la nas, putem nu numai să le transmitem celorlalţi bacteriile şi viruşii pe care-i purtăm, ci şi să-i stropim cu salivă sau cu acele materii neinteresante, care se găsesc în nasul nostru când suntem răciţi.

În aceste condiţii, nu este un moft să duci mâna ori batista la gură, ci o necesitate. Este suficient o dată să ai parte de aşa ceva, ca să te convingi!

Copiii ar mai trebui să înveţe să se scuze după ce strănută şi după ce au un acces de tuse.

Guma de mestecat

Dacă tot nu putem să le interzicem copiilor să mestece gumă, cel puţin să ştie că nu este un gest elegant şi, prin urmare, să nu mestece atunci când merg la cineva în vizită sau sunt în clasă. Această „activitate" ar trebui să fie rezervată momentelor de destindere, de pildă la un antrenament sportiv.

Când ne-am plictisit de mestecat, nu aruncăm guma pe jos, alături de alte milioane de gume care împânzesc străzile şi trotuarele cu buline roşii, galbene, verzi, foarte lipicioase, pe care le ducem apoi pe tălpile pantofilor până în maşină sau pe parchetul din salon. Aţi înţeles, o aruncăm în scrumiera din maşină sau într-un coş de gunoi. MULŢUMESC!

„Grosso modo", respectul

Respectul pentru cărţi este o valoare ce merită să fie cultivată la copii de când sunt mici. Adesea, îi vedem cum mâzgălesc cele mai frumos ilustrate cărţi, cum le

răsfoiesc cu furie sau le rup din neatenţie. Cărţile sunt obiecte valoroase, pe care trebuie să le preţuim. Iar data viitoare când unchiul va veni la noi în vizită, va fi foarte trist văzând cartea care l-a costat o avere, transformată într-o jerpelitură de nerecunoscut. Este păcat!

O valoare la fel de importantă este respectul pentru natură şi mediul înconjurător. Astăzi, din fericire, copiii primesc o educaţie în acest sens la şcoală, ajungând, uneori, să ştie mai bine decât părinţii lor ce au de făcut ca să protejeze mediul, din toate punctele de vedere. Dar asta se întâmplă destul de rar. Adesea, îi vezi aruncând nepăsători pe jos hârtia de la guma de mestecat sau sticla de apă minerală. Părinţi, profesori, treziţi-vă, reacţionaţi!

Respectul faţă de profesori este o valoare care şi-a pierdut mult din greutate în ultimele decenii. Circulă tot mai multe poveşti incredibile în legătură cu tinerii din gimnaziu, dar şi din şcoala primară, care răspund obraznic profesorilor, îi tutuiesc fără jenă sau îi ameninţă cu tot felul de lucruri. Profesorii sunt din ce în ce mai demoralizaţi, tensionaţi, demotivaţi. Ei nu reuşesc decât foarte rar să răstoarne situaţia în favoarea lor. Dacă părinţii ar participa mai mult la viaţa şcolară, dacă ar fi mai prezenţi şi mai implicaţi, aceste probleme nu ar fi atât de grave. Copiii au nevoie de disciplină şi acasă, pentru ca, o dată ajunşi la şcoală, să se poarte în limitele bunei-cuviinţe.

În vizită la prieteni

Atunci când copiii noştri merg în vizită la prietenii lor, ne-ar plăcea să ne transformăm într-o albinuţă, ca

să vedem şi noi cum ştiu să se poarte, dacă sunt politicoşi etc. Nimic mai simplu: este suficient să-i învăţăm regulile de bază ale comportamentului unui musafir politicos...

Mai întâi, nu-i lăsaţi pe cei mici să sune la uşa prietenului din vecini la ora 8.30 sâmbătă dimineaţa, şi nici pe cei mari să stea în vizită până la ziuă. Atunci când aţi hotărât să lăsaţi copilul să doarmă la un prieten, nu este nici o problemă dacă ştiţi că şi părinţii lui sunt de acord şi sunt acasă. Iar dacă puştiul este destul de mare ca să doarmă în vizită, înseamnă că este capabil să îşi facă singur patul dimineaţa, după ce se trezeşte.

Indiferent de vârstă, ar trebui să ştie că nu se cotrobăie în frigider sau în cămară în căutare de „ceva bun" pentru stomăcelul suferind. Este preferabil să înveţe să aştepte până i se oferă ceva de mâncare.

Să nu se abţină de la mâncare, dar nici să golească pungile de biscuiţi şi cutiile de dulciuri - să pună o limită apetitului.

Dacă mâncarea servită nu le place sau nu o cunosc, să evite folosirea atât de nedelicatului „nu-mi place" şi să încerce să guste mai întâi. Din acest punct de vedere, copiii trebuie să afle că gustul nostru se schimbă, evoluează o dată cu trecerea timpului: peste şase luni s-ar putea să ne placă la nebunie ceea ce astăzi nu putem suferi.

În fine, încercaţi să păstraţi un anume echilibru al invitaţiilor. Altfel spus, nu este obligaţia părinţilor pri-

etenului copilului vostru să vi-l hrănească de trei ori pe săptămână, în timp ce voi nu-l primiţi niciodată pe al lor. Invitaţi-i prietenii la masă, să se joace împreună sau să ieşiţi cu toţii la o plimbare. Atunci când copilul vostru iese undeva împreună cu familia prietenului său, nu uitaţi să-i daţi bani suficienţi ca să îşi poată plăti un bilet de intrare şi să îşi cumpere o îngheţată sau alte lucruri pe care ceilalţi şi le pot permite. Un gest de mare atenţie ar fi să ofere ceva dulce fiecărui membru al familiei care l-a invitat.

La aniversările copiilor se obişnuieşte ca fiecare să aducă un mic cadou. În mod normal, părinţii copilului sărbătorit pregătesc, la rândul lor, fiecărui invitat, câte o mică atenţie, pe care i-o oferă înainte de plecare.

Telefonul

Fiţi foarte atenţi la folosirea telefonului de către cei tineri. Le place enorm acest aparat şi au tendinţa să îl folosească în exces... Ar trebui să ne gândim că, dacă pe noi nu ne deranjează faptul că petrec ore întregi la telefon, pe familia celui aflat la celălalt capăt al firului s-ar putea să o deranjeze... Este deci cazul să stăviliţi apelurile care nu se mai sfârşesc.

În plus, atenţie la ora telefoanelor: buna-cuviinţă cere să nu sunăm în timpul meselor, seara prea târziu şi nici dimineaţa foarte devreme.

Capitolul 5

În familie

Ah, casă, familie, dulce cuibuşor, unde fiecare dintre noi se simte el însuşi, ferit de lumea din afară; mic paradis în care ne refacem, zi după zi, noapte după noapte. Alături de cei apropiaţi, în căldura locurilor favorite, ne simţim, în fine, în largul nostru. Dar pentru ca această oază de pace să rămână mereu primitoare, este de dorit să respectăm, chiar şi aici, un set de reguli fără de care, cu timpul, relaţiile se pot învenina. Din cauza unor „prostii", veţi spune. Nu! Respectul arătat celor apropiaţi este la fel de important - dacă nu chiar mai important - ca respectul pe care-l arătaţi celorlalţi. De ce v-aţi oferi „privilegiul" de a emite în faţa lor, fără jenă, o mie şi unul de zgomote iscate din adâncurile trupului vostru? De ce soţul sau soţia ar trebui să tolereze, mai mult decât altcineva, întârzierile voastre repetate? Faptul că suntem intimi, că am petrecut zeci de ani împreună nu ar trebui să fie o scuză. Dacă ne permitem asemenea gesturi în faţa copiilor, ei nu vor face altceva decât să ne imite: „Dacă tata face aşa...". Şi veţi fi foarte indignaţi aflând că s-au purtat nepoliticos în casa vecinilor. Deci, fiţi atenţi!

Vine, nu vine

Într-o familie sunt, adesea, mai multe programe de care trebuie să ţii seama, pe care trebuie să le faci să se potrivească. Sunt o grămadă de lucruri de planificat: gustarea, masa, ora la dentist... Toate aceste activităţi cer multă atenţie din partea persoanei care se ocupă de organizarea lor. Aceasta ar trebui să fie anunţată din timp de orice modificare de orar. Altfel spus, aşa cum procedaţi atunci când întârziaţi la o cină cu prietenii, tot aşa trebuie să daţi un telefon acasă şi să anunţaţi că veţi întârzia la masă... fie că sunteţi tată, mamă sau copil. În felul acesta, nu se vor mai pierde porţiile care v-au fost destinate sau cei doi, trei, patru oameni nu vor mai sta să aştepte la nesfârşit pe cineva care, până la urmă, nu vine. Şi, desigur, nici nu vom aduce unul sau mai mulţi prieteni fără să anunţăm în prealabil.

Respectul intimităţii

Dacă fiecare are privilegiul de a avea camera sa, este de la sine înţeles că fiecare îşi doreşte din când în când să fie singur. Dacă uşa camerei este închisă ar trebui să aveţi reflexul, indiferent că sunteţi tată, mamă, frate, soră sau bunică, să bateţi înainte de a intra. Această regulă se aplică, evident, şi la uşa de la baie. Soţii ar face bine să respecte intimitatea jumătăţii lor „în locul acela", la fel de bine ca în oricare alt loc din casă, atunci când este limpede că îşi doreşte un pic de singurătate. Chiar dacă, după ani de zile de viaţă comună, suntem

tentaţi, pentru a grăbi procesul de dimineaţă, să ne spălăm pe dinţi în timp ce celălalt.... Pentru numele lui Dumnezeu, daţi-i pace!

Baia

Iată un loc care stârneşte furtuni în cele mai bune familii! Femeile, după cum se ştie, stau ore întregi ca să se facă frumoase sau să se destindă într-o cadă cu spumă, bărbaţii, şi ei, se eternizează „pe tron" citind cotele burselor (ei, da!), adolescenţii se duşează şi apoi se studiază la nesfârşit, iar cei mici se bălăcesc în cadă cu vaporaşe, găletuşe şi companie. În oricare dintre cazuri, toţi au dreptul la aceste momente de destindere; nu încape discuţie. Doar că ...

Să faci baie la ora 7 dimineaţa, când toată lumea stă la coadă la singura uşă de baie din casă, pune la încercare eficienţa şi punctualitatea unei întregi familii.

Pe lângă respectarea ordinii, care asigură buna dispoziţie a fiecăruia, desfăşurarea firească a activităţilor în casă şi respectul faţă de toţi membrii familiei, anumite gesturi ar trebui să intre în reflex, de exemplu, să speli cada de baie după ce ai folosit-o. Sau să laşi sala de baie aşa cum ai găsit-o (sau chiar mai curată).

Chiar şi la toaletă, domnilor, ar trebui, după fiecare folosire, să lăsaţi jos colacul de la scaunul closetului, pentru ca nu cumva, într-un moment de neatenţie, doamnele să se aşeze direct pe faianţă. Şi, dacă îmi per-

miteţi, în ziua în care băieţeii învaţă să facă pipi aşezaţi, ar trebui lămurite câteva aspecte... problema cu stropitul colacului sau, mai neplăcut, de jur împrejurul scaunului.

Nu aş vrea să credeţi că sunt pornită împotriva bărbaţilor, dar mai este ceva: barba. Firele de păr se lipesc pe chiuvetă... şi nu trebuie decât să frecaţi uşor cu mâna iar ele dispar, ca prin minune, o dată cu apa care se scurge.

Un ultim cuvânt despre acest loc privilegiat – sala de baie – adevărată placă turnantă a vieţii de familie: mirosurile. Ele sunt, desigur, naturale şi inevitabile. Pe piaţă există însă o mulţime de produse cu parfumuri diverse, care ar putea să domolească anumite gânduri răutăcioase legate de cei mai sănătoşi dintre membrii familiei voastre.

Muzica

Pentru a nu-i obliga pe cei tineri să suporte muzica voastră de operă sau voi să îndurați heavy metal-ul lor, există căşti la care puteţi da sunetul cât de tare vă place. Vă mai puteţi servi şi de *walk-man*, atât afară, cât şi în casă.

Cine a terminat laptele?

Vă sună cunoscut? Cineva a terminat laptele şi a lăsat ambalajul gol în frigider, în loc să-l înlocuiască cu

altul nou. Acelaşi lucru se întâmplă cu pachetul de biscuiţi, brânză şi alte articole. Ca urmare a acestor comportamente infantile şi care, să recunoaştem, dovedesc o mare lene, apar certuri inutile. Când ar fi atât de simplu să lăsăm lucrurile aşa cum le-am găsit şi am fi atât de apreciaţi dacă le-am lăsa puţin mai bine... Să mergi să cumperi un litru de lapte, de exemplu, dacă ştii că l-ai terminat, înainte chiar să-ţi ceară cineva să o faci. Ei, da!

Pantofii!

Fie că este mama, tata sau menajera persoana care se ocupă de curăţenie în casă, toată lumea trebuie să afle cât mai devreme că această activitate nu este cea mai plăcută din lume (pentru majoritatea oamenilor). A respecta ordinea pe care încercăm să o păstrăm în casă este una dintre condiţiile de bază pentru a supravieţui în familie.

Una dintre primele reguli în acest sens este să ne scoatem pantofii după ce intrăm în casă. Podeaua va rămâne astfel curată mult mai mult timp şi nici nu ne vom împiedica în diferitele perechi de pantofi răspândite peste tot în casă de diverşii posesori.

Alte locuri în litigiu

Chiar dacă ne iubim, traiul în comun cere o bună doză de compromis, de efort, de toleranţă. Adesea, nu

există decât un singur televizor în casă, un aparat video, un calculator, un singur acces la Internet şi mai multe dorinţe care vor să fie satisfăcute. Nu există nici un motiv pentru care o anumită persoană să folosească vreunul dintre aceste aparate de una singură, după bunul său plac. De ce unul singur, nebun după hochei, ar impune, în fiecare sâmbătă seară meciurile SALE celorlalţi membri ai familiei, care nu sunt interesaţi de aşa ceva? De ce un adolescent să monopolizeze tot week-end-ul calculatorul, stând pe Internet? De ce să stea cineva, în fiecare seară, ore întregi la telefon, blocându-le tuturor celorlalţi convorbirile?

Stabiliţi-vă regulile de comun acord, înainte să izbucnească un conflict. Toţi putem să ne aranjăm treburile astfel încât să-şi găsească locul într-o perioadă de timp anume, făcând unele concesii şi luând aminte la locul pe care ni-l rezervăm şi la cel pe care îl lăsăm celorlalţi.

Sărbătorile

Despre orice sărbători ar fi vorba: Paşte, Ziua Femeii sau aniversarea mamei dumneavoastră, trebuie să existe un echilibru, în familie sau în grupul de prieteni, între cei care organizează şi susţin aceste evenimente şi cei care plătesc costurile inerente. Adică nu trebuie să fie mereu aceeaşi persoană care îi primeşte pe ceilalţi pe motiv că are o casă mai mare sau stă mai bine cu banii. Se pot găsi tot felul de formule care să suplinească aceste neajunsuri. Dacă într-adevăr nu puteţi

primi la voi pentru că nu este spaţiu suficient, sora dumneavoastră, spre exemplu, ar fi încântă să afle că nu trebuie decât să vă pună casa la dispoziţie, iar voi vă veţi ocupa de tot restul. Inclusiv să strângeţi şi să faceţi curat după plecarea musafirilor.

Regulile de comportament în cuplu

Când ne îndrăgostim, suntem orbi, se ştie. Nu mai vedem nimic în afară de frumuseţea, inteligenţa, bunătatea, perfecţiunea celuilalt. Împietriţi de atâta măreţie, hotărâm să ne mutăm împreună, să trăim împreună. Nimic nu ne va mai despărţi niciodată...

În afară de realitatea dură a vieţii de zi cu zi. Atunci când aceasta nu este împărtăşită, apar multe conflicte care altfel ar putea fi evitate. Din ziua în care spălatul vaselor sau al rufelor începe să se amestece în poveştile de dragoste, din momentul în care trebuie să tragi de pătura care stă, toată, peste celălalt sau este înfăşurată în jurul lui, fiţi atenţi! Alergaţi la prima librărie şi găsiţi-vă un manual cu reguli de comportament în cuplu, fără de care relaţia voastră riscă să-şi piardă mult din pasiune, şi încă foarte repede.

Lecţia numărul 1: nu aveţi întotdeauna dreptate. Să recunoşti că nu ştii, că e posibil să te fi înşelat, să spui „draga mea, ai avut dreptate", ar trebui să fie un gest natural, simplu. Ar trebui ca fiecare să înceteze să creadă că deţine adevărul suprem. Nu există un singur mod de a face lucrurile - al vostru. Proveniţi dintr-o familie în care se împăturesc prosoapele în trei? Foarte

bine. Ţineţi la asta? Perfect. Împăturiţi-vă prosopul în trei. Dar de ce trebuie să se dărâme casa dacă restul lumii şi-l împătureşte în două? Trebuie să ştii să respecţi părerile, gusturile celuilalt în această privinţă ca şi în multe altele. Într-o discuţie, trebuie să ştii să-i laşi loc şi celuilalt să vorbească, nu să vorbeşti tu din ce în ce mai tare, încercând să-l acoperi. A dialoga înseamnă a vorbi pe rând, a-l asculta pe celălalt cu atenţie, şi a nu încerca să anticipezi următoarea lui replică.

Lecţia numărul 2: sunteţi singurul responsabil de şosetele personale. Deci, nu-l întrebaţi pe celălalt unde le-a pus. Dacă nu sunt în sertarul vostru, înseamnă că sunt la spălat... luaţi-vă picioarele (goale) la spinare şi mergeţi să vedeţi. Este valabil şi pentru cămăşi, şi pentru altele asemenea.

Bun. Destul cu lecţiile, chiar dacă lista recomandărilor ar putea continua la nesfârşit. Încă un lucru: pentru o bună funcţionare a cuplului, este de dorit ca discuţia să înceteze atunci când ia o întorsătură neplăcută. Trebuie evitate cuvintele jignitoare, pe care oricum le vom regreta mai târziu. Furiile negre ar fi bine să fie cât mai rare în viaţa unui cuplu; învăţaţi să vă temperaţi, plecaţi din casă, ieşiţi să luaţi puţin aer dacă altfel nu se poate.

Atunci când partenerul vostru se interesează de un lucru nou, dacă are o nouă pasiune pe care doreşte să v-o împărtăşească, fie şi numai povestindu-vă despre aceasta, ar trebui să vă arătaţi curios. Vedeţi că este încântat, fericit, că îi sclipesc ochii, cum să nu fiţi atent?

Acordaţi-i atenţia pe care o merită. Un cuplu ar trebui să îşi rezerve timp în cursul zilei ca să discute. Nu despre serviciu, copii sau programul de la televizor. Nu este nevoie să ieşiţi în oraş; este suficient să staţi în sufragerie sau în dormitor. Contează să nu încetaţi niciodată să vă povestiţi ceea ce trăiţi, în fiecare zi; altfel, se va crea cu timpul o distanţă atât de mare între vieţile voastre, încât ele vor ajunge să fie paralele. Tensiunile vor creşte mult mai repede şi va fi din ce în ce mai greu să le domoliţi. Între traiul aproape simbiotic (care poate să devină sufocant pentru un partener sau pentru celălalt - ori pentru amândoi) şi libertatea extremă, care te face să te întrebi dacă mai există cuplu, trebuie găsit un echilibru pentru a trăi în armonie.

În interiorul acestui echilibru vom avea grijă să păstrăm întotdeauna atenţia, politeţea elementară pe care o arătăm tuturor celor pe care îi cunoaştem. „Te rog", „mulţumesc", „bună ziua" sau „bună seara" sunt cuvinte oricând binevenite şi plăcute, chiar după douăzeci de ani de căsnicie. Nu vom râde niciodată de partenerul nostru şi nu îl vom ridiculiza, mai ales în faţa altora, gândind că ne putem permite, din moment ce avem o relaţie stabilă. De asemenea, nu îl vom trata cu condescendenţă şi, mai ales, nu ne vom face reproşuri şi nu ne vom regla conturile la masa de seară, alături de toată familia sau de prieteni. Trebuie să ştim să ne abţinem, cel puţin până în clipa când rămânem singuri.

Părinţii ar face bine să încerce să nu se certe în faţa copiilor.

A divorța elegant

Oare este posibil așa ceva? Este greu, uneori, dar nu imposibil. Oricum, este de dorit. Dacă situația este oricum dramatică, dureroasă, de ce să mai provocăm suferință în plus? Nu pot toți să rămână prieteni după o asemenea încercare, dar nu strică să ne tratăm cu respect și cu un strop de curtoazie. Este de folos nu numai pentru parteneri, dar mai ales pentru copii, dacă există. Momentele pe care le trăiți voi sunt suportate și de ei, iar asupra lor au un impact la fel de puternic, dacă nu chiar mai dur. Deseori, copiii au senzația că pierd nu un părinte, ci doi. De fapt, ei nu pierd nici unul, desigur, dar o dată cu familia care se desparte, li se destramă și ceva în suflet. Nu îi lăsați singuri cu gândurile și neliniștile lor; încercați împreună să găsiți cea mai bună soluție în privința custodiei.

Părinții bătrâni

Astăzi, din ce în ce mai des, amândoi soții trebuie să lucreze pentru a reuși să întrețină familia. Este unul dintre motivele invocate de cupluri pentru a nu-și lua în sarcină îngrijirea părinților în vârstă. Și este absolut de înțeles. Pentru că dacă părinții bătrâni nu-și pot purta de grijă la ei acasă, nu o să poată nici dacă stau cu noi. Au nevoie să fie asistați de cineva de-a lungul zilei. Nu este deloc un lucru simplu. Totuși, sunt părinții noștri, cărora le datorăm atâta, în primul rând respect, și dorim să-i vedem sfârșindu-și zilele în pace. Ne

revine deci nouă, copiilor, sarcina de a găsi împreună cu ei (dacă sunt în măsură să o facă) cea mai bună soluţie. Dacă ne gândim să îi luăm la noi, trebuie să convocăm de urgenţă un consiliu de familie cu soţul şi cu copiii. Fiecare trebuie să devină conştient de ce ar însemna traiul zilnic alături de un alt membru al familiei pe care nu l-a văzut decât ocazional. Nu vom putea avea succes într-o astfel de acţiune fără consimţământul celuilalt partener. Nu îi putem sub nici o formă impune o astfel de prezenţă. Iar partenerul nostru, deschis, curtenitor, respectuos şi iubitor va şti să ia hotărârea cea mai potrivită.

Dacă cea mai bună soluţie se dovedeşte a fi casa de bătrâni, copiii trebuie să facă demersurile necesare şi o primă alegere înainte de a-l duce pe bătrân să viziteze locul propus. În tot acest proces, fraţii şi surorile se vor ajuta unii pe alţii şi nu vor lăsa toate responsabilităţile în seama unui singur membru al familiei.

Acelaşi lucru este valabil şi pentru situaţia în care părintele în vârstă este, pentru o vreme, la tratament, într-o staţiune. Vizitele şi îngrijirea casei – dacă a rămas goală – privesc pe toată lumea. Organizaţi-vă, vorbiţi între voi, delegaţi sarcinile.

Capitolul 6

La serviciu

Dacă facem o mică socoteală, vom vedea că stăm la serviciu la fel de mult – dacă nu chiar mai mult – ca acasă (excluzând timpul pe care-l petrecem dormind!). Vedeţi, deci, ce importanţă are mediul profesional şi relaţiile pe care ni le creăm.

Dacă pregătirea şi plăcerea de a munci contează pentru mulţi ca să aibă succes, foarte des amănuntele sunt cele care duc sau nu la promovare; orice şef este sensibil la modul în care ne purtăm cu colegii şi colegele noastre de muncă. Ca să nu mai vorbim despre cât de important este să cunoşti abc-ul bunelor maniere când reprezinţi firma în afară sau la o cină de afaceri!

Există deci şi aici anumite reguli – esenţiale – pe care trebuie nu numai să le cunoaştem, ci şi să le aplicăm permanent.

Şedinţele

Nimic nu este mai neplăcut decât să vezi cum intră sau iese tot timpul câte cineva dintr-o sală de şedinţe...

Gândiţi-vă să mergeţi la toaletă înainte de a intra, luaţi-vă batista, tabletele, geanta şi dosarele. Pentru asta sunteţi plătit!

Faceţi efortul să fiţi cât mai atent. Este supărător să auzi punându-se o întrebare la care tocmai s-a răspuns.

Oamenii concişi, care spun clar ce au de zis, sunt foarte apreciaţi. Amintiţi-vă că aveţi treabă de făcut după şedinţă, ca şi restul colegilor. Cu cât veţi termina mai repede şedinţa, cu atât mai bine pentru toată lumea. Toţi vor aprecia o şedinţă bine pregătită de către persoana care a convocat-o; de ce ne-am mai aduna dacă n-am avea nici un motiv să o facem?

Punctualitatea

La o întâlnire de afaceri, punctualitatea este mai importantă decât în oricare altă împrejurare. Întârzierile de peste cincisprezece minute sunt intolerabile. Puteţi pierde o vânzare, o promovare sau chiar un loc de muncă! Desigur, patronii îşi pot permite mai mult... ei sunt atât de ocupaţi, iar voi reprezentaţi atât de puţin în programul lor... Avantajul lor! Însă cei mai delicaţi vor şti să respecte ora fixată, indiferent cine îi aşteaptă.

În restul timpului, să nu vă imaginaţi că dacă întârziaţi în permanenţă câte o jumătate de oră sau o oră, nu se bagă de seamă. Să nu credeţi că nu se observă faptul că ora voastră de masă se lungeşte tot mai mult. Dacă nu sunteţi patron, aveţi aceleaşi îndatoriri ca şi colegii

voştri, îndatoriri pe care va trebui să le îndepliniţi... În ce calitate vă permiteţi atâta lejeritate?

A primi pe cineva

Diverşii clienţi sau colaboratori trebuie trataţi cu respect. Aveţi grijă să fie întâmpinaţi cum se cuvine, ca să nu ajungă să rătăcească, singuri, în căutarea unui suflet viu. Veţi fi, de asemenea, atenţi să nu vă surprindă într-o conversaţie privată...

Unei persoane care vine la noi trebuie să îi luăm haina, să îi oferim un scaun şi să îi comunicăm că domnul (sau doamna) X va fi gata să o primească în câteva minute. Pentru a-i face aşteptarea mai plăcută, îi putem servi o cafea sau apă. Pe mesele dintr-o recepţie se găsesc, de obicei, câteva reviste recente şi ziarele din ziua respectivă; vom avea grijă să le reînnoim periodic.

Când, în fine, puteţi să îl primiţi pe invitat în birou, mergeţi voi înşivă să îl luaţi sau rugaţi-o pe secretară să îl însoţească. Dacă nu aşteptaţi un telefon extrem de important, cereţi-i celui care preia mesajele să nu fiţi deranjat.

Mesele de afaceri

Atunci când invitaţi pe cineva la o masă „de afaceri", alegeţi un restaurant recunoscut pentru calitatea

şi rapiditatea serviciului; nimeni nu are timp să-şi petreacă o după-amiază întreagă într-un restaurant. Dacă noi am lansat invitaţia, trebuie să ajungem primii. În nici un caz nu vom întârzia.

Vom începe să discutăm despre afaceri după ce toată lumea a sosit şi fiecare a comandat mâncarea. Lăsaţi-i timp fiecărui invitat să se aşeze comod. Nu este bine să ai un aer foarte grăbit... Puteţi aborda diverse subiecte din afara domeniului specific, înainte de a vă aşeza efectiv la masă.

La o masă nu este necesar să ne prezentăm cartea profesională de vizită.

Dacă un invitat nu doreşte să consume băuturi alcoolice, nu vom insista. Comesenii îşi vor respecta limitele şi nu vor uita că după-amiaza vinul şi celelalte băuturi au un efect mai puternic. Iar dacă dorim să fim eficienţi şi să nu pierdem nimic din discuţii, trebuie să păstrăm măsura.

Persoana care a făcut invitaţia va achita nota de plată, indiferent că este bărbat sau femeie. Va face acest gest într-un mod discret, astfel încât invitaţii să nu afle cât a costat masa.

Atunci când luaţi masa cu colegii, bărbaţi sau femei, fiecare îşi plăteşte consumaţia. Dacă ospătarul a făcut o singură notă de plată, suma se împarte în mod echitabil, fără să ne petrecem toată după-amiaza făcând calcule minuţioase.

În fine, acum aveţi ocazia să vă etalaţi cunoştinţele în privinţa bunelor maniere la masă. Nu este cazul să vă arătaţi stângăciile. Dimpotrivă, daţi-vă toată osteneala, căci nu este niciodată deplasat să faci un lucru bine. V-ar putea fi de folos.

Apelurile telefonice

Răspundeţi tuturor celor care vă caută. Este un gest elementar, pe care, însă, multă lume îl uită. Dacă nu cunoaşteţi persoana care vă caută şi sunteţi într-adevăr foarte ocupat, rugaţi-o pe secretară să afle motivul apelului.

Nu lăsaţi persoana aflată la celălalt capăt al firului să aştepte prea mult, până daţi peste dosarul de are aveţi nevoie; puteţi să-i propuneţi să o sunaţi imediat ce aţi găsit ce vă trebuia.

Tasta *speaker* este foarte utilă atunci când există mai multe persoane interesate să asculte ce are de spus un interlocutor. Dacă vă serviţi de ea pentru a continua să scrieţi, în timp ce celălalt vă prezintă un raport, de exemplu, nu daţi dovadă de prea multă delicateţe faţă de respectiva persoană. Cu atât mai mult cu cât este neplăcut să vorbească şi să se şi audă în acelaşi timp, sunetul nefiind prea bun la aceste sisteme.

La serviciu, vom evita să dăm sau să primim prea multe telefoane în interes personal. Părinţii şi prietenii vor fi rugaţi să îşi restrângă la minimum apelurile din timpul programului nostru de lucru. Blochează liniile

şi „mănâncă" din timpul secretarei. Ne putem permite mai multă libertate doar în pauza de masă.

Atunci când trebuie să telefonăm acasă unui coleg, pentru o chestiune legată de serviciu, o vom face la o oră decentă, adică nu în timpul prânzului, la ora de culcare a copiilor sau foarte devreme.

Dacă, prin natura afacerilor, avem de vorbit cu persoane aflate la celălalt capăt al lumii - ceea ce, dată fiind mondializarea pieţelor, tinde să devină un fenomen curent - trebuie să ţinem seama de decalajul orar şi să nu sunăm la reşedinţa clientului nostru din Coreea în mijlocul nopţii.

Astăzi sunt folosite din ce în ce mai mult serviciile oferite de companiile de telefoane. Printre acestea se numără şi serviciul de transfer al apelurilor, utilizat cu predilecţie de oamenii de afaceri în relaţiile cu clienţii independenţi. Dacă îi căutăm la birou şi nu sunt acolo, apelul „merge" până la locul în care ei se găsesc. Pentru ca sistemul să fie eficient şi să nu îi încurcăm pe toţi, pe clientul care ne caută sau pe secretara din locul în care ne găsim, este obligatoriu să o anunţăm pe aceasta din urmă că ne-am permis să ne transferăm apelurile şi să o rugăm să aibă amabilitatea de a ni le comunica îndată ce apar.

Aflaţi că există câteva reguli şi în legătură cu utilizarea telefoanelor celulare, din ce în ce mai răspândite azi. Aşa cum nu răspundeţi la telefoanele tradiţionale în timpul unei şedinţe, tot aşa trebuie să procedaţi şi în cazul mobilelor. Atunci când sunteţi pe drum, la volan,

şi urmează să intraţi într-un tunel sau într-o zonă în care semnalul nu este foarte bun, trageţi pe dreapta. Vă veţi auzi mult mai bine şi toată lumea va avea de câştigat. În fine, învăţaţi să recunoaşteţi momentele în care este mai bine să închideţi obiectul cu pricina... Chiar vă este absolut necesar sâmbătă seara, în timp ce staţi la o masă cu prietenii? Noile tehnologii ar trebui să intre în viaţa noastră cu tact şi curtoazie...

Mesageria vocală, robotul telefonic şi secretara

Mesageria vocală şi robotul sunt făcute ca să lăsaţi mesaje, deci lăsaţi-le. Nimic nu este mai frustrant decât să vezi că ai şase mesaje şi nu auzi decât cum a fost pus telefonul în furcă. Şi încă ceva: aceste instrumente nu au menirea de a vă permite să selectaţi apelurile, ci de a răspunde în absenţa voastră...

În privinţa secretarei, este obligatoriu ca aceasta să fie nu doar politicoasă şi răbdătoare, ci şi să aibă un aer dinamic şi încântat de faptul că se află în acel loc. Secretarele care dau impresia că le deranjăm nu au înţeles care le este rostul. Cu cât sunt mai amabile şi se exprimă mai clar, cu atât au mai mult de câştigat: pe lângă simplul „nu e aici", pe care îl auzim adesea, ar trebui, ba chiar ar fi obligatoriu, să mai spună „pot să îi transmit vreun mesaj?"

Faxul

Acest instrument de comunicare, indispensabil în ziua de astăzi oricărui birou care se respectă, se

foloseşte... în interes de serviciu. Putem, în mod excepţional, să-i trimitem cumnatei noastre o reţetă, dacă respectiva nu locuieşte în altă ţară. Ştiţi foarte bine că faxul foloseşte liniile telefonice, iar dacă apelul este interurban, există anumite tarife...

Nu ne vom servi de fax pentru a convoca lumea la o prezentare de produse. Campaniile de publicitate la domiciliu care folosesc acest mijloc pentru a găsi clienţi nu sunt deloc apreciate.

Vom evita, de asemenea, să trimitem cópii integrale ale cărţilor. Blocăm linia!

În fine, atunci când trimitem un fax trebuie să-l sunăm pe destinatar pentru a ne asigura că a primit toate paginile mesajului. Deşi aparatul a devenit indispensabil, este încă departe de a fi perfect.

Biroul

Nu sunt puţine birourile pe care stau grămezi de dosare gata să cadă – este o imagine dezagreabilă. Dau impresia că ocupantul este o persoană dezorganizată şi neatentă. Cei care trăiesc într-un asemenea mediu afirmă, de obicei, că se descurcă foarte bine în dezordinea lor. Şi mai spun că dacă ar face ordine nu şi-ar mai găsi lucrurile. Dar nu ţin seama de faptul că se poate întâmpla ca o secretară sau un coleg să aibă nevoie de un dosar sau de un alt document din acea grămadă. Imposibil de găsit. Fie şi numai pentru acest

motiv, dezordonaţii ar trebui să-şi facă obiceiul de a pune dosarele, din timp în timp, acolo unde le este locul: în arhive, dacă nu au nevoie zilnic de ele şi în mape cu separatoare dacă sunt folosite mai des. Astfel, încăperea va avea aerul că lucrurile sunt sub control şi toată lumea va fi mulţumită.

Salariul

Nici la serviciu şi nici în altă parte nu se cade să vorbim despre salariu. La birou, dezvăluirea cifrelor personale este posibil să nască probleme legate, în primul rând, de invidie. Dacă doriţi să aveţi o atmosferă plăcută şi relaţii bune cu colegii, evitaţi să vă avântaţi pe aceste nisipuri mişcătoare. Banii sunt un motiv de conflict; aveţi grijă! Subiectul poate să fie spinos chiar şi în familie sau între prieteni. Câştigaţi mult? Puteţi foarte bine să spuneţi că vă merg afacerile, că sunteţi foarte mulţumit, dar nimeni nu are nici nevoia, nici plăcerea să afle suma exactă. Oricum, nu vă faceţi griji: stilul dumneavoastră de viaţă oferă suficiente indicii... Nu este cazul să intraţi în detalii şi să riscaţi să treceţi drept un lăudăros.

A da mâna cu cineva

Dacă sunteţi dintre aceia (sau acelea) care oferă o mână moale, lipsită de vlagă şi de căldură, fiţi siguri că primul lucru despre care se va vorbi după ce v-aţi

întors cu spatele este: „Ai văzut cum a dat mâna?" Şi nu se vor sfii să vă imite... Sigur aţi ratat prima ocazie de a face o bună impresie şi se pare că prima impresie este cea care contează.

La polul opus se află cei care par a dori să plece cu mâna ta cu tot. Această manieră de a strânge mâna cuiva este la fel de neplăcută precum cea dintâi. Fiţi atenţi la forţa pe care o aveţi!

În fine, mai sunt şi cei (sau cele) care nu-ţi dau drumul la mână; rămân agăţaţi de mână în timp ce discută şi cu alţii. Desprindeţi-vă mâinile!

A vorbi în public

Nu vă faceţi probleme, această îndatorire umple de groază şi trac pe mulţi dintre cei care sunt chemaţi să facă acest lucru la locul de muncă. Dacă nu aveţi încotro, înarmaţi-vă cu curaj şi gândiţi-vă la câteva trucuri. Mai întâi, nu vă lăsaţi păcăliţi de cei sau cele care sunt maeştri în arta discursului – ei s-au pregătit, au scris, au repetat... Faceţi la fel. Cum scopul este să transmiteţi un mesaj, încercaţi să fiţi cât mai limpede, concis şi îngrijit în exprimare. Este esenţial să vorbiţi clar şi tare şi să vă uitaţi (sau să daţi impresia că vă uitaţi) la mulţimea care vă soarbe cuvintele.

Colegii şi şeful

Calitatea atmosferei de la serviciu depinde de relaţiile cu colegii şi cu şeful. Pentru ca lucrurile să

meargă strună şi toată lumea să fie mulţumită, fiecare trebuie să aibă, în orice moment, un comportament politicos şi curtenitor. Este valabil şi pentru şef, chiar şi în cele mai stresante perioade, atunci când urgenţele şi dosarele au prioritate. Acesta nu va cere personalului să plece mai târziu sau să vină în week-end la lucru. Se poate întâmpla şi aşa ceva, într-o situaţie excepţională, dar nu va deveni o obişnuinţă. Angajaţii au şi ei o viaţă în afara serviciului, care trebuie respectată. Nici ora de masă a fiecăruia nu va fi întreruptă mereu cu probleme privitoare la muncă.

Atunci când unul dintre colegi are de lucru până peste cap, ceilalţi ar trebui să îi sară în ajutor în măsura posibilităţilor. Cei care sunt mai puţin ocupaţi vor încerca să nu-i deranjeze pe cei cu multă treabă, flecărind la nesfârşit.

Nepotrivirile de caracter vor fi suportate cu cât mai multă detaşare, fără a încerca să atrageţi pe toată lumea împotriva celui care nu vă place. Adesea, o discuţie deschisă poate să dezamorseze o situaţie care, altfel, ar conduce la o criză majoră. Învăţaţi să recunoaşteţi limitele pe care le aveţi, dar şi calităţile celuilalt; este un bun exerciţiu de smerenie, care pune lucrurile la locul lor. Să păstrezi un minim de simţ al umorului te poate salva din multe situaţii dificile.

Orice angajat are dreptul să se aştepte la o creştere anuală de salariu, oricât de mică. Este adevărat că în ultimii ani de acest lucru beneficiază tot mai puţină lume, dar răul nu poate dura o veşnicie. Şeful ar trebui

să se arate deschis şi de bună-credinţă faţă de angajatul care se prezintă cu o astfel de cerere.

Angajatul are dreptul la concedii plătite; nu are de ce să le considere un „cadou"; aşa este normal, şi gata. Acest timp de recreere, foarte important, petrecut în cuplu, în familie, acasă, la ţară sau la celălalt capăt al lumii va fi, desigur, respectat...

Capitolul 7

Pe șosea

Nu este vorba numai despre politeţe şi bune maniere, ci şi despre siguranţa noastră şi a celorlalţi. Indiferent de mijlocul de transport folosit, trebuie respectate anumite reguli stricte, anumite coduri tacite, sau pur şi simplu, legi. Pe lângă aspectele legale pe care nimeni nu are dreptul să le ignore, există şi anumite reguli sociale evidente, care vin de la sine, dar sunt adesea încălcate, punându-i în pericol pe ceilalţi. Nici nu ne dăm seama că uneori punem viaţa noastră sau a celorlalţi în pericol atunci când apăsăm pe acceleraţie, când nu ne asigurăm suficient înainte de a traversa, când nu trecem strada prin locurile marcate. Pericolul este real; nu degeaba s-au dat atâtea legi şi se aplică atâtea amenzi.

Strada şi transportul în comun sunt, din păcate, locuri în care agresivitatea şi violenţa se derulează uneori sub ochii noştri. Sunt atacate femei şi li se fură geanta, tinerii se iau la ceartă, bătrânii sunt loviţi de trecători prea grăbiţi ca să mai observe incidentul. Iar noi, noi ce facem? Grăbiţi cum suntem, fricoşi, lipsiţi de simţ civic (pe care l-am pierdut), ne continuăm drumul

ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Este momentul să devenim responsabili şi să reînvăţăm să oferim ajutor şi asistenţă atunci când este necesar. De altfel, chiar legea ne invită să o facem.

La volan

Oprirea într-un loc interzis

Atunci când parcaţi maşina într-un loc interzis, la o oră de vârf, vă permiteţi să deranjaţi zeci de automobilişti care trec prin acel loc; blocaţi drumul! V-aţi gândit?

A demara

Există momente sau meserii (cum este cea de poliţist, de pompier sau de şofer de ambulanţă) care reclamă frecvent demararea în trombă, cu scrâşnit de cauciucuri şi tot restul. În aceste cazuri este chiar o necesitate. Dar dacă nu este cazul, mai bine să ne abţinem.

Ambalările inutile, care vor să demonstreze forţa motorului sau virilitatea celui de la volan, nu impresionează pe nimeni; dimpotrivă, deranjează pe toată lumea... A se evita!

Atenţie la persoanele în vârstă!

Decât să demarăm în trombă, mai bine să lăsăm timp persoanelor în vârstă care nu au reuşit să treacă

strada, cât au avut verde, să ajungă pe celălalt trotuar fără să se grăbească.

Dacă tinerii trebuie să îi respecte pe şoferii mai în vârstă aflaţi la volan (nu vor merge „lipiţi" în spatele maşinii lor, nu îi vor şicana), aceştia din urmă ar trebui, la rândul lor, să păstreze banda din dreapta, ca să nu împiedice circulaţia. Recomandarea este valabilă şi pentru „şoferii de duminică", indiferent de vârstă.

Semnalizatoarele

Semnalizatoarele au fost inventate pentru a le arăta celorlalţi ce intenţii aveţi pe şosea. Ele previn accidentele. Folosindu-le, vă arătaţi grija faţă de cei care circulă pe drumurile publice.

Cineva aşteaptă în spatele vostru

A face curăţenie în portbagaj în timp ce altcineva aşteaptă să treacă prin acel loc dovedeşte o mare lipsă de bun-simţ. Este atât de gravă problema voastră? N-aţi putea să vă daţi la o parte din drum şi apoi să continuaţi? Toată lumea v-ar fi recunoscătoare.

Stingeţi faza mare!

Poate că aţi uitat, dar atunci când întâlnim o altă maşină trebuie să trecem pe faza mică; dacă nu, celălalt va fi orbit de farurile noastre... Pe riscul vostru!

Mergeți pe dreapta!

Banda din stânga este folosită pentru depăşiri. Evitaţi să mergeţi încet pe această bandă... Îi veţi încurca pe cei care vor să vă depăşească şi veţi bloca traficul.

Dacă vă place să hoinăriţi cu maşina, admirând peisajul, nimeni nu vă împiedică, dar aflaţi că ar trebui să circulaţi pe banda din dreapta. Dacă ceilalţi nu vă stau în cale, aveţi şi voi bunăvoinţa, atunci când sunteţi pe un drum de ţară, să-i lăsaţi să treacă mai departe, retrăgându-vă câteva clipe pe margine.

Aceeaşi recomandare este valabilă şi în cazul maşinuţelor care de-abia mai gâfâie sau al mastodonţilor care se avântă în urcuşuri fără capăt. V-aţi simţi mult mai bine lăsând să vă depăşească toată coloana care vă urmează de kilometri întregi.

Claxonul

Claxonul se foloseşte cu zgârcenie, pentru a preveni un accident sau pentru a atrage atenţia unui şofer care pare că nu ne-a văzut. În nici un caz nu ne vom servi de el pentru a „chema" o persoană. În general, toată lumea este deranjată de zgomot, în timp ce persoana căreia i se adresează semnalul habar nu are că este vorba despre ea. Mai bine vă ridicaţi în picioare şi mergeţi să sunaţi la uşă.

Scrumiera

Mai există, oare, oameni care îşi golesc scrumiera pe jos? Dacă vă număraţi printre aceştia, aflaţi că sunteţi o specie pe cale de dispariţie. Din fericire!

Atenţie la pasageri!

Dacă aveţi pasageri, încercaţi să îi duceţi la destinaţie întregi. Nu aveţi nici un drept să îi expuneţi riscurilor. Fiţi prudenţi. Cu atât mai mult dacă transportaţi o persoană în vârstă, bolnavă, un bebeluş sau copii mici.

A tăia calea

Evitaţi să tăiaţi brusc calea maşinii din faţă. Încercaţi să nu intraţi în maşina următoare ca să-i smulgeţi farurile şi să o obligaţi să se lipească de cea din faţa ei.

Băltile

Atunci când plouă, se fac bălţi la marginea trotuarului sau în mijlocul străzii. Dacă trecem cu maşina prin ele, apa se împrăştie în toate părţile. Stropii noroioşi ajung pe trotuar şi pe pietonii care trec pe acolo. Să fii

stropit de un necioplit care nu s-a obosit să încetinească este destul de şocant. Mai ales dacă suntem îmbrăcaţi în alb şi mergem la o adunare importantă. ÎNCETINIŢI!

Pe jos

Şi aici există reguli

Pietonii au şi ei câteva norme pe care trebuie să le respecte. Dacă nu ţin seama de ele, pot deveni obstacole periculoase în calea celor care merg pe drumurile publice. Este, deci, de aşteptat să traverseze prin locurile marcate şi pe culoarea verde a semaforului.

Este bine să nu mergem câte patru, ocupând toată lăţimea trotuarului, ci câte doi.

Cei care-şi plimbă câinele

Vremurile în care se putea să-ţi laşi câinele să alerge liber în locurile publice sunt de mult apuse. Ar trebui să vă ţineţi câinele în lesă şi să evitaţi folosirea leselor care se întind la nesfârşit, după bunul plac al animalului, care se înfăşoară într-un timp record în jurul picioarelor trecătorilor. Este periculos! Aflaţi că ar fi civilizat să strângeţi „cadourile" mai mici sau mai mari (în funcţie de rasă) pe care le lasă companionul vostru în urmă.

Pe bicicletă

Cei care fac livrări la domiciliu

Cei care fac livrări la domiciliu dau multă bătaie de cap atât şoferilor, cât şi pietonilor cu care se intersectează. Chiar dacă sunt plătiţi la livrare, nu ar fi cazul să rişte atât de mult. Nu mai este vorba de impoliteţe, de lipsă de cuviinţă sau de amabilitate, ci de-a dreptul de pericol. Ei se strecoară peste tot, fac slalom de pe stradă pe trotuar şi invers, fără să anunţe sau să-şi ceară scuze. Am putea să le mai trecem cu vederea dacă măcar ar anunţa...

În autobuz și în metrou

Cozile

Cozile sunt făcute ca să se stea la ele şi sunt o obligaţie pentru toată lumea. Ele au un început şi un sfârşit. Ne vom aşeza întotdeauna la sfârşit... fie că suntem tineri şi nu avem stare, fie că avem o vârstă respectabilă. Bătrânii se plâng adesea că tinerii nu îi mai respectă, dar ei îi respectă pe tineri?

Ghiozdanul sau rucsacul

Amintiţi-vă că atunci când aveţi un rucsac agăţat acolo unde îi este locul, adică pe spate, ocupaţi mai mult spaţiu... Este ca şi cum două persoane ar sta lipite

spate în spate. Să te lovească aşa o namilă, care nu ţine seama de nimic, nu este prea plăcut. Binevoiţi să vă scoateţi din spate rucsacul şi să îl ţineţi în mână pe timpul călătoriei sau măcar cât staţi în picioare.

A ceda locul

Vă mai amintiţi? Când eraţi mici aţi fost învăţaţi să oferiţi locul bătrânilor şi doamnelor însărcinate... Este valabil şi în ziua de azi!

Avansaţi!

Acest îndemn, folosit des de şoferii de autobuz, se adresează tuturor celor care se încăpăţânează să rămână lipiţi de uşă ca să fie siguri că vor putea coborî. Când va veni următoarea staţie, vă veţi apropia de uşă. Până atunci, trebuie să vă daţi la o parte pentru a-i lăsa pe oameni să urce şi să avanseze.

Fără grabă!

Toţi suntem grăbiţi, de multe ori ajungem în ultima clipă sau cu întârziere la serviciu. Dar în loc să ne înghesuim ca sardelele în primul metrou sau în prima maşină care vine, nu ar fi mai bine să plecăm de acasă cu trei minute mai devreme? Am putea astfel să

aşteptăm următorul metrou sau autobuz, în loc să ne aruncăm asupra lor ca şi cum ar fi ultimele din acea zi. Fără să ne împingem, să ne călcăm în picioare, am ajunge la slujbă calmi şi liniştiţi, fără agresivitate. Nu depinde decât de noi... toţi.

În taxi

Unde ne aşezăm?

În mod normal ne aşezăm pe bancheta din spate, în partea dreaptă. Nu este nevoie să facem conversaţie, dar „bună ziua" şi „la revedere" sunt obligatorii, ca şi cu oricine altcineva.

Bagajele

Dacă avem un bagaj mare sau suntem mai multe persoane, trebuie să anunţăm aceste lucruri atunci când comandăm un taxi, ca să trimită o maşină corespunzătoare. Ţineţi seama de faptul că aţi cerut un taxi şi nu o maşină care să vă mute mobila. Puteţi să-i cereţi să vă ducă două, maxim trei valize sau cutii pe care, firește, le veţi putea ridica singuri.

Fumatul interzis!

Dacă este afişat în maşină „Fumatul interzis", vom respecta regula aşa cum facem şi în alte locuri. Şoferul

ar trebui să aibă eleganţa să nu fumeze sau, cel puţin, să vă întrebe dacă nu vă deranjează.

Cunoaşteţi drumul?

Atunci când ştim drumul şi vrem ca şoferul să meargă pe acolo şi nu pe altundeva, îi vom cere acest lucru, politicos, de la începutul cursei. Nu-i vom reproşa la sfârşit că nu a fost bine pe unde a luat-o, că a costat prea mult etc.

Bacşişul

De obicei i se dă taximetristului un bacşiş. Acesta reprezintă cam 10% din preţul cursei. Dacă distanţa a fost foarte mare, puteţi să mai adăugaţi ceva până la 15% sau 20%.

În avion

Dormitul

Dacă simţiţi că vă ia somnul, faceţi în aşa fel încât să nu cădeţi pe umărul vecinului. Lăsaţi-vă în partea opusă; veţi evita astfel orice situaţie penibilă la trezire...

Închidem sau nu hubloul?

Dacă vreţi neapărat să admiraţi frumuseţea peisajului, cereţi un loc la geam, ca să nu vă uitaţi tot timpul peste umărul vecinului. Dacă sunteţi dintre cei care se ridică tot timpul ca să meargă la toaletă, rezervaţi-vă un loc la margine, ca să nu deranjaţi vecinii.

Alcoolul

Nu uitaţi că efectul alcoolului este mult mai puternic şi mai rapid în avion. Nu vă daţi în spectacol în plin zbor! Chiar dacă vă sunt oferite cele mai grozave băuturi, purtaţi-vă decent şi limitaţi consumul.

Capitolul 8

În societate

În afară de situaţiile prezentate până acum, sunt şi altele cărora trebuie să le facem faţă zilnic, dar de care ţinem prea puţin seama, deoarece ne pun în prezenţa unor oameni pe care nu-i cunoaştem prea bine şi cu care nu avem relaţii prea strânse.

În orice situaţie, ar trebui să fim atenţi la modul în care ne comportăm – altfel am începe să eliminăm încet, încet, diverse reguli pe care le-am considera inutile sau nesemnificative. Până când ne-am elibera de toate...

Or, aceste reguli reprezintă manifestarea respectului faţă de ceilalţi, faţă de societate în general. Orice s-ar spune, ele constituie un barem pornind de la care suntem judecaţi, în bine sau în rău.

Vecinii

Pentru a avea relaţii bune cu vecinii, aceşti „iluştri necunoscuţi" cu care împărţim spaţiul nostru vital, se cuvine să aplicăm un număr de reguli fundamentale.

În primul rând, la scurt timp după ce v-aţi mutat, trebuie să mergeţi să vă prezentaţi celor care stau lângă voi.

Dacă aveţi câine, îl veţi ţine în lesă şi veţi strânge ce rămâne în urma lui, atunci când iese la plimbare. Nici în ruptul capului nu-i daţi voie să lase urme (mai ales dacă sunt solide) pe iarba vecinului. Nu o să suporte prea mult.

Nu vă apucaţi să tundeţi iarba sâmbătă dimineaţa la ora 7... Dacă aveţi copii care vă dau jos din pat la ora 6, reţineţi că nu este valabil pentru toată lumea. Mulţi îşi doresc să se refacă puţin în week-end. Dacă pacea le este tulburată de câte un vecin matinal, s-ar putea să nu mai fie amabili. Aceste zgomote supărătoare pot fi produse nu numai de aparatul de tuns iarba, ci şi de aspiratorul pentru frunze, de ferăstrăul electric sau de cel circular etc.

Ora mesei este binevenită pentru a întrerupe puţin activităţile gospodăreşti, mai ales dacă vedeţi că vecinii s-au aşezat să mănânce cu familia şi prietenii pe terasă.

În general tinerii – dar şi unii oameni în toată firea – sunt tentaţi să asculte cu volumul dat la maximum ultimul album pe care l-au cumpărat. Fie că ştaţi într-un apartament sau într-un bungalou, nu uitaţi că sunetul se propagă uşor. Aveţi grijă şi vara, când ferestrele sunt deschise: strada nu vă aparţine!

Aceeaşi recomandare este valabilă în cazul discuţiilor aprinse, în miez de noapte, pe terasă, sau pentru despărţirile care nu se mai termină, de la uşa ascensorului.

Într-un bloc de locuinţe, este o mare lipsă de bun-simţ să laşi să se trântească uşa de la intrare. De fiecare dată deranjaţi pe cineva. Cu atât mai mult dacă veniţi noaptea, târziu, sau plecaţi dimineaţa foarte devreme.

Cel mai sigur mod de a avea relaţii plăcute cu vecinii este să-i anunţaţi dinainte că veţi da o petrecere, cam câte persoane vor veni şi că va fi un pic mai multă agitaţie. Fiind anunţaţi, nu vor mai veni să vă sune la uşă şi nici nu vor chema poliţia.

Atunci când toată lumea strânge frunzele, toamna, dacă nu faceţi acelaşi lucru, munca lor devine inutilă. Faptul că nu aveţi timp nu este un motiv să lăsaţi locul neîngrijit. Puteţi să găsiţi un puşti de prin vecini care să facă această treabă în schimbul câtorva bănuţi.

Evitaţi prostul obicei, pe care îl au vecinii, de a împrumuta tot timpul câte ceva: un strop de făină, de zahăr, grebla sau foarfeca de grădină. Putem să o facem când şi când, cu condiţia să dăm repede înapoi obiectul împrumutat, în bună stare.

În centrele comerciale

Scările rulante din magazine sau din alte locuri trebuie privite ca un fel de autostrăzi şi tratate ca atare. Nu vom crea, deci, blocaje şi vom sta pe partea dreaptă, ca să îi lăsăm pe cei grăbiţi să ne depăşească.

Locurile de parcare pentru persoanele handicapate, în centrele comerciale, dar şi în alte părţi, nu sunt des-

tinate decât acestora, pentru că ele au cu adevărat nevoie să fie cât mai aproape de intrare. Trebuie să le respectăm.

La cinematograf și la teatru

Întârzierile, copiii care vorbesc, floricelele care cronţăne, paiele care şuieră sunt proscrise în aceste locuri respectabile. Se poate mânca în liniște (dacă este absolut necesar să o facem) şi se poate vorbi în şoaptă, la urechea celuilalt... Se întâmplă tot mai des să nu fie primiţi în sală cei care întârzie sau să fie lăsaţi să intre, la teatru, doar în pauză. Nu se cuvine să ne ridicăm şi să ieşim din sală înainte de genericul de final sau de aplauze.

La bibliotecă

Biblioteca este un alt loc în care este absolut obligatoriu să păstrezi liniștea. Dacă nu respectaţi această regulă, vă veţi face remarcat într-un mod neplăcut.

Atunci când împrumutăm cărţi de la bibliotecă, trebuie să avem în vedere două reguli. Să nu depăşim termenul, pentru că este posibil ca şi alţi cititori să le aştepte şi să avem grijă de cărţi ca şi cum ar fi ale noastre. Nu vom sublinia pasajele care ne-au plăcut, vom avea grijă să nu le strice cineva, nu vom îndoi colţurile paginilor, ci vom folosi semne de carte. Şi, mai ales, nu vom întoarce paginile în timp ce mâncăm cartofi prăjiţi.

Chiar dacă suntem în concediu, visând la libertatea deplină, trebuie să ştim să ne purtăm în lume. Dacă aţi închiriat cea mai retrasă cabană, în mijlocul pădurii, la marginea unui lac uitat, nu pierdeţi din vedere faptul că şi aceasta aparţine cuiva. Respectând locuinţa şi mediul înconjurător îi veţi respecta, prin aceasta, pe proprietari. Astfel, ei vă vor pune la dispoziţie casa şi în anul următor! Vă veţi strădui să lăsaţi locul aşa cum l-aţi găsit, şi puteţi chiar să plătiţi ceva mai mult decât vi s-a cerut, pentru a le arăta gazdelor recunoştinţa voastră. Când casa v-a fost oferită de prieteni, această sumă în plus ar trebui să fie mai consistentă. Fie că aţi stat la prieteni, fie la necunoscuţi, nu uitaţi să înlocuiţi toate obiectele pe care le-aţi spart, distrus sau pierdut.

Înainte de a închiria o căsuţă împreună cu o altă familie, gândiţi-vă bine dacă sunteţi dispuşi şi puteţi să faceţi suficiente concesii şi compromisuri pentru a avea o vacanţă plăcută. Chiar dacă cei cu care porniţi la drum sunt prieteni buni sau membri ai familiei, este posibil să aibă un stil de viaţă cu totul diferit de al vostru. Va trebui, de pildă, să vă înţelegeţi în privinţa orelor de masă, a meniului... Când voi aveţi poftă să mâncaţi haiduceşte, în timp ce ceilalţi vor să profite de vacanţă ca să-şi pregătească cele mai rafinate mese, apare deja un conflict de interese... Aveţi nevoie de odihnă ca să vă refaceţi şi vreţi să vă culcaţi devreme sau să chefuiţi până în zori?

Nu vă ambiţionaţi să faceţi ordine în viaţa familiei care vă însoţeşte. Să le arătaţi voi acestor tineri

prost-crescuţi... Nu. Nu este o idee bună. Nu aveţi de ce să vă amestecaţi în felul în care părinţii îşi cresc copiii. Mai ales dacă nimeni nu v-o cere. Iar dacă vi se cere sfatul, nu este cazul să le împuiaţi capul, decât dacă doriţi să vă stricaţi definitiv tot concediul. Mai bine gândiţi-vă că fiecare părinte face cum ştie.

În camping, principala regulă este respectarea orei de culcare. Cu toate acestea, întotdeauna se găseşte câte un grup care deranjează pe toată lumea până în zori. Nu uitaţi că după ce aţi intrat în cort, feriţi de privirile celorlalţi, nu sunteţi feriţi şi de urechile lor. La acest capitol, este ca şi cum v-aţi afla afară, deci, un pic de respect şi de reţinere!

În vacanţele petrecute în străinătate, mulţi oameni „se agaţă" de compatrioţii lor întâlniţi la hotel, la club sau pe plajă. Dacă unora le place, alţii nu au nici un chef să lege noi prietenii; preferă să rămână singuri sau în cuplu, profitând din plin de aceste escapade romantice. Alţii sunt amatori de exotism şi vor să se amestece cât mai mult cu populaţia locală. Nu insistaţi. Dacă beţi un pahar împreună, seara, pe marginea piscinei, nu se presupune că vă veţi petrece împreună şi a doua, şi a treia zi... Vacanţele înseamnă libertate... debarasaţi-vă de balast.

La sfârşitul sejurului se cuvine să lăsăm un bacşiş persoanei care s-a ocupat de camera noastră de hotel, în toată această perioadă.

Capitolul 9

Pe Internet

Politeţea, curtoazia, buna-creştere, manierele elegante evoluează o dată cu trecerea timpului. Dezvoltarea Internetului nu a avut timp să fie urmată de ceea ce se numeşte *Neticheta**.

Făcând apel la cunoştinţele foarte avansate din domeniu, capitolul de faţă a fost alcătuit pornind de la un preţios document realizat de Christine Vercken, de la Departamentul pentru Informatică de la Şcoala Naţională Superioară de Telecomunicaţii (Franţa), cu acordul autoarei.

Pentru a fi responsabili, utilizatorii Internetului trebuie să fie informaţi. Este obligatoriu ca fiecare utilizator al reţelei să fie conştient de facilităţile multiple de acces la diversele servicii oferite, la *site*-uri şi la comunicarea cu alte persoane, care presupune anumite responsabilităţi.

Internetul este alcătuit din mii de reţele care cooperează în mod voluntar. Utilizatorii trebuie să fie

---

* Neticheta = protocol de acces şi utilizare a unei reţele sau a unui *site* - n. red.

conştienţi de îndatoririle pe care le au alegându-şi un anumit drum. Navigând pe Internet, aveţi acces la anumite „instrumente"; fiecare reţea sau *site* are reguli proprii de folosire şi accesare. Proceduri banale pe anumite *site*-uri pot fi reglementate sau interzise pe altele. Utilizatorul trebuie să le respecte.

Accesul la reţea nu este un drept, ci un privilegiu care poate fi suprimat în cazul în care abuzaţi de el:

- utilizarea în scopuri criminale;
- utilizarea termenilor rasişti, injurioşi etc.;
- transmiterea de mesaje „pe bandă";
- orice altă utilizare care duce la o supraîncărcare inutilă a reţelei.

Poşta electronică

De conţinutul şi gestionarea unei cutii de scrisori electronice este responsabil utilizatorul. Acesta trebuie:

- să consulte periodic cutia poştală şi să răspundă la mesaje;
- să şteargă mesajele care nu sunt importante pentru a nu ocupa prea mult spaţiu pe disc;
- să nu păstreze decât un minim de mesaje în cutia sa poştală;
- să arhiveze periodic mesajele într-un fişier ce poate fi indexat;
- să nu creadă că este singurul care poate să citească poşta electronică şi să nu trimită sau să stocheze o

informaţie pe care n-ar dori să o citească pe prima pagină a ziarelor de a doua zi;
- să nu folosească decât codul ASCII pentru antetul mesajului: expeditor, destinatar, subiect. Este recomandabil să folosim semnele diacritice pentru corpul mesajului.

„File Transfer Protocol (FTP): anonymous"

Iată câteva reguli şi la acest subiect. Utilizatorii ar trebui:
- să îşi dea adresa electronică pentru parolă;
- să nu transfere fişiere mari sau să facă acest lucru doar în orele în care este deschis şi *site*-ul şi serverul FTP;
- să respecte orele de utilizare a *site*-urilor de arhive (ora locală pentru server);
- atunci când îşi încarcă programe, să verifice *copyright*-ul şi contractele de licenţă. Trebuie să plătească eventualele drepturi dacă folosesc *software* sub licenţă. Documentaţia pentru *soft*-urile de arhivă poate să fie cerută autorilor, cu condiţia să le fie plătite drepturile. Nu trebuie păstrate *soft*-urile neplătite.

Grupurile electronice: servere de liste/„mailing lists/news"

Unele liste au puţini abonaţi, altele au foarte mulţi. Acestea din urmă pot să vă umple cutia poştală şi să vă

blocheze sistemul. Trebuie să fiţi atenţi atunci când subscrieţi la o listă sau intraţi într-un grup de discuţii.

- Când vă înscrieţi într-o listă sau într-un grup, începeţi prin a citi atent toate mesajele şi interveniţi atunci când credeţi că este cazul.

- Citiţi mai întâi FAQ-ul (iniţiale pentru *Frequently Asked Questions*, „cele mai frecvente întrebări"), dacă există; în general, debutanţii pun aproape aceleaşi întrebări şi este inutil să le răspunzi.

- Pentru o listă, respectaţi normele cerute de iniţiatorul ei. El este cel care stabileşte *Neticheta* locală pentru lista sa.

- Ţineţi seama de faptul că listele şi grupurile de discuţii au membri din multe ţări, deci nu faceţi referiri la cultura voastră locală fără să le explicaţi.

- Nu trimiteţi mesaje injurioase, pentru că s-ar putea să îi deranjeze pe mulţi administratori şi să pierdeţi accesul la reţea.

- Aveţi grijă ca întrebările şi comentariile să se refere strict la subiectul grupului. Dacă cineva nu respectă această regulă, nu-i răspundeţi în cadrul listei, ci folosiţi curierul personal.

- Dacă trebuie să lipsiţi mai mult de o săptămână, anulaţi sau suspendaţi toate abonamentele.

- Dacă puteţi să răspundeţi la o întrebare, scrieţi-o pe adresa personală; douăzeci de persoane care răspund la aceeaşi întrebare într-o listă blochează cutiile poştale ale tuturor membrilor grupului.

- Când citaţi pe cineva, ştergeţi tot ceea ce nu are legătură cu răspunsul vostru. Nu lăsaţi să apară automat întregul mesaj la care răspundeţi. Nimănui nu-i place să citească a treia sau a patra oară un mesaj lung la care s-a răspuns într-un singur rând.

- Dacă trimiteţi acelaşi mesaj mai multor grupuri, trimiteţi-l o singură dată la o singură listă de grupuri, iar la începutul mesajului daţi lista grupurilor, cerându-vă scuze pentru orice duplicare.

- Evitaţi să ştergeţi anumite persoane de pe listă, deoarece grupurile de discuţii sunt *publice* şi se presupune că sunt locuri de schimburi de idei constructive. Trataţi-i pe toţi membrii listei aşa cum v-ar plăcea şi dumneavoastră să fiţi tratat/ă.

- Când puneţi o întrebare grupului, cereţi să vi se răspundă personal şi apoi trimiteţi grupului sinteza răspunsurilor primite.

- Când răspundeţi la un mesaj trimis grupului, verificaţi adresa ca să fiţi sigur că răspunsul va ajunge la destinatarul respectiv, persoană sau grup. Poate fi jenant dacă destinatarul trimite un răspuns personal care se difuzează grupului.

- Când aderaţi la un grup, păstraţi mesajul de înregistrare ca referinţă pentru a putea suspenda sau rezilia abonamentul.

Se întâmplă uneori ca abonaţii unei liste, care nu cunosc bine *Neticheta*, să trimită întregii liste cereri de abonament, suspendare sau reziliere. Fiţi toleranţi şi sfătuiţi-i în loc să îi criticaţi.

Pe membrii unei liste nu îi interesează dorinţa dumneavoastră de a fi adăugat sau şters de pe acea listă. Orice cerere legată de administrarea listei trebuie adresată administratorului şi nu membrilor listei. Acest gen de mesaje vor fi trimise la:

— LISTSERV GROUPS - LISTSERV@host
— MAILING LISTS - listname-REQUEST@host sau listname-OWNER@host

- Pentru a vă abona sau a rezilia abonamentul la *mailing lists* şi grupurile LISTSERV, corpul mesajului trebuie să fie:

— SUBSCRIBE numele_listei prenume nume
— UNSUBSCRIBE numele_listei

Comunicaţiile electronice („E-mail, listserv mailing lists şi news")

- Mesajele şi paragrafele trebuie să fie scurte şi să aibă legătură cu subiectul mesajului.

- În fiecare mesaj trataţi câte un subiect şi alegeţi un titlu pertinent pentru antetul care apare în lista de mesaje a destinatarului (*subject*).

- Nu folosiţi reţeaua universitară pentru scopuri comerciale sau pentru o muncă de care comunitatea universitară nu poate beneficia.

- La sfârşitul mesajului trebuie să figureze *semnătura* dumneavoastră. Ea trebuie să conţină numele, funcţia, organizaţia din care faceţi parte şi adresa electronică. Nu trebuie să depăşească patru rânduri şi poate conţine şi alte informaţii cum ar fi numărul de telefon sau adresa poştală a organizaţiei.

- Nu folosiţi majuscule decât pentru a sublinia o idee importantă, pentru un titlu sau un subtitlu. Să foloseşti majuscule pentru un cuvânt care nu aparţine titlului este echivalent cu A ŢIPA! Asteriscurile la începutul şi la sfârşitul unui cuvânt se folosesc pentru a-l întări.

- Rândurile nu trebuie să fie prea lungi (maximum 70 de caractere) şi evitaţi caracterele scrise cu tasta *control*.

- Respectaţi ordinea ierarhică în corespondenţa cu superiorii. De exemplu, nu trimiteţi directorului un mesaj în care vă plângeţi, doar pentru că este uşor de făcut.

- Păstraţi-vă profesionalismul şi prudenţa atunci când „vorbiţi" despre alţii. Este foarte uşor să trimiţi mai departe un mesaj electronic.

- Daţi toate citatele, referinţele şi sursele, şi respectaţi acordurile de *copyright*.

- Nu se retransmite un mesaj personal unei liste sau unui grup de discuţii fără permisiunea autorului mesajului.

- Umorul şi sarcasmul trebuie folosite cu prudenţă. În lipsa unei comunicaţii directe, glumele pot fi interpretate drept critici.

- Putem folosi acronime, fără să abuzăm, pentru a prescurta un mesaj.

Exemple în limba engleză:
IMHO = *in my humble / honest opinion*
FYI = *for you information*
BTW = *by the way*
Flame = critică *violentă*
:-) = zâmbet

„World Wide Web"

- Pentru imaginile voluminoase, este mai bine să aveţi o reproducere redusă care să trimită la imaginea originală decât să o introduceţi direct pe

aceasta. Indicaţi mărimea acestei imagini pentru ca utilizatorul să ştie timpul de încărcare.

- Indicaţi mărimea oricărui fişier audio sau video sau a oricărui fişier voluminos.

- Evitaţi să aveţi într-un fişier numai legături grafice: unii clienţi *WWW* nu pot să aibă acces la ele (Lynx).

- În timp ce navigaţi pe *web*, este de dorit, în ceea ce priveşte rapiditatea transferurilor şi supraîncărcarea reţelei, să dezactivaţi opţiunea de încărcare automată a imaginilor.

- Orice document HTML trebuie să conţină:
  — numele autorului cu, eventual, o legătură pentru coordonatele sale;
  — adresa electronică a autorului, dacă este posibil cu referinţa MAILTO;
  — data la care a fost creat sau a ultimei aduceri la zi.

- Autorii trebuie:
  — să-şi protejeze creaţiile cu un *copyright*©;
  — să indice URL-ul documentului ca să poată fi găsit uşor.

- Un document HTML nu trebuie în nici un caz să conţină:
  — informaţii care nu respectă *copyright*-ul;
  — propuneri injurioase, rasiste sau imagini obscene.

Cele zece reguli ale Computer Ethics Institute

1. Nu vei folosi niciodată calculatorul pentru a aduce un prejudiciu cuiva.
2. Nu te vei amesteca în munca informatică a nimănui.
3. Nu vei scormoni niciodată în fişierele altcuiva.
4. Nu vei folosi un calculator pentru a fura.
5. Nu vei folosi calculatorul pentru a depune mărturie falsă.
6. Nu vei folosi şi nu vei copia un software pe care nu l-ai plătit.
7. Nu vei folosi resursele altcuiva fără a fi autorizat.
8. Nu vei fura proprietatea intelectuală a cuiva.
9. Vei fi conştient de consecinţele programului tău asupra umanităţii.
10. Vei folosi computerul cu respect şi consideraţie faţă de ceilalţi.

Capitolul 10

La grămadă

O altă modalitate de a ne dovedi buna creştere este să folosim un vocabular de calitate: fără barbarisme, englezisme sau franţuzisme, cuvinte argotice ori vulgare. Lipsa de grijă în exprimare este frecvent asociată lipsei de educaţie. Este foarte apreciat, în schimb, limbajul elegant, în care cuvintele sunt bine articulate, se evită cacofoniile sau ticurile verbale. Dacă vrem să comunicăm, să ne facem înţeleşi, este cea mai bună cale. Un discurs presărat cu „tu şi cu io" nu este de dorit nicăieri, cu atât mai puţin la serviciu.

A vorbi, a discuta, a conversa...

Există subiecte delicate. Trebuie să ştim să apreciem şi să distingem momentele oportune pentru a le aborda de momentele în care este mai bine să ne abţinem. Politica, de pildă, este o sursă de mari conflicte în familie, mai ales în anumite perioade „fierbinţi". Dacă ştiţi foarte clar că socrul dumneavoastră se urcă pe pereţi de fiecare dată când aude de opoziţie, de exemplu, încercaţi să fiţi mai reţinut în opinii sau evitaţi să discutaţi cu el acest subiect.

Trebuie să ne alegem cuvintele cu atenţie, ca să nu se simtă nimeni jignit. Astfel, o persoană cu handicap nu este neapărat impotentă, iar unui bărbat de culoare, cu siguranţă, nu-i va face plăcere să fie tratat drept „negru". Nu sunt decât două exemple din sutele de mii care s-ar putea da la acest capitol. Amintindu-ne de regula de bază a respectului faţă de celălalt, putem să evităm multe situaţii neplăcute.

A trăi în lume

Se întâmplă tot mai des să călătorim în străinătate, cu treabă sau pur şi simplu de plăcere. Mulţi au reguli de politeţe şi de bună-cuviinţă destul de apropiate de ale noastre şi nu trebuie decât să fim puţin mai atenţi ca să avem un aer civilizat. Alţii au, dimpotrivă, norme foarte diferite de ale noastre, şi este preferabil să le cunoaştem dinainte, ca să nu facem gafe... mai ales dacă ne aflăm în acele locuri pentru a încheia o afacere.

Nu ne vom lansa într-o descriere exhaustivă a practicilor specifice fiecărei ţări. Vom face doar un rapid tur de orizont care ne va ajuta să devenim mai conştienţi de faptul că stilul nostru de viaţă, cu regulile lui, nu este în mod obligatoriu valabil în alte locuri şi viceversa. Pentru persoanele care călătoresc mult sau pentru cele care pregătesc o călătorie particulară într-o ţară ale cărei reguli nu le sunt foarte familiare, există cărţi destinate exclusiv acestui subiect.

Iată, la grămadă, câteva informaţii privitoare la modul de viaţă din alte ţări...

- În Anglia, a purta o cravată cu dungi semnifică faptul că faceţi parte dintr-un club sau colegiu. La masă, nu se discută decât cu vecinul din stânga şi cu cel din dreapta; nu există conversaţie generală. Nu se dă mâna decât la prima întâlnire din acea zi. Dacă ne întâlnim şi mai târziu cu aceeaşi persoană, este suficient să facem un semn cu capul.

- În Franţa, chiar dacă acest obicei este pe cale de dispariţie, în cercurile aristocratice se mai practică sărutatul mâinii.

- Germanii nefiind mâncăcioşi, vă vor invita mai degrabă să beţi un pahar de vin decât să serviţi masa.

- În Belgia, dacă există un subiect foarte delicat, care trebuie tratat cu mănuşi, acesta priveşte relaţiile dintre valoni şi flamanzi.

- În Italia, copilul este rege. Să nu vă miraţi dacă vă taie vorba fără să-şi ceară scuze... În privinţa macaroanelor, acestea se rulează cu furculiţa, fără ajutorul lingurii. Şi nici nu se taie cu cuţitul.

- În ţările musulmane există sărbătoarea numită Ramadan; timp de o lună, se posteşte de la răsăritul soarelui până la apus. Deci nu vom invita la masă un musulman în această perioadă şi vom evita să mâncăm în faţa lui. Mai trebuie să aflaţi că în aceste ţări a te tocmi este o practică frecventă şi firească, la care trebuie să ştim să ne adaptăm.

- Japonezii sunt recunoscuţi ca mari maeştri în materie de politeţe; ei mulţumesc la nesfârşit şi fac

o mulţime de complimente... În Japonia nu există obiceiul de a da mâna; la ei se salută. A spune „nu" în această ţară constituie o impoliteţe.

Vizitele

Întotdeauna vom da telefon înainte de a merge într-o vizită. Gazda va avea amabilitatea de a oferi musafirului ceva de mâncat şi de băut, în funcţie de ora respectivă.

În privinţa vizitelor făcute cu ocazia naşterii unui copil: la spital ar trebui să meargă doar apropiaţii. Ceilalţi pot să vină acasă, după ce proaspăta mamă a revenit cu copilul. Ca şi în cazul oricărei alte vizite, ne vom anunţa înainte. De obicei îi aducem un cadou bebeluşului sau mamei. Dar este un moment în care ne putem gândi în primul rând la mamă şi apoi la bebeluş. O mică atenţie îi va prinde acesteia foarte bine: flori, ciocolată, o carte sau doar nişte fructe. Este preferabil să aducem ceva pentru nou-născut într-o vizită ulterioară.

Să nu uităm că proaspăta mamă poate să fie obosită... Nu staţi prea mult timp; lăsaţi-le loc şi altora.

Jocurile

Este foarte neplăcut să joci cu cineva care nu ştie să piardă. Dacă faceţi parte din această categorie, încercaţi

să vă reconsideraţi atitudinea înainte de a vă apuca să jucaţi cu altcineva. Jocul, după cum îi spune şi numele, este doar un joc. Nu trebuie să te iei foarte în serios şi nici să vrei să câştigi cu orice preţ. Aici, ca de altfel în orice altă situaţie, este bine să fii modest.

Trebuie, de asemenea, să îţi cunoşti nivelul şi să nu insişti să te alături unui grup de experţi dacă nu eşti pe măsura lor. Trebuie să îţi cunoşti limitele şi să nu faci tot grupul să piardă din cauza ta.

Dacă sunteţi invitat să participaţi la un joc, asiguraţi-vă că îi cunoaşteţi regulile sau preveniţi-l pe cel care v-a invitat de ignoranţa voastră în domeniu. Vă va pune la curent, până să ajungeţi la destinaţie.

A fuma

Fumatul este o activitate privită cu tot mai multă dezaprobare în societatea noastră. Zonele în care este încă permis se restrâng pe zi ce trece. Locurile publice, începând cu clădirile guvernamentale, marile instituţii, apoi spitalele, multe restaurante, dar şi majoritatea centrelor comerciale devin locuri pentru nefumători. Cel care fumează trebuie să se supună acestor reguli şi să le respecte.

Pe lângă aceasta, fumătorul va încerca să nu se comporte de o manieră grosolană. Astfel, va evita să vorbească cu ţigara în gură; nu numai că postura respectivă este foarte rar estetică, dar nici nu se înţelege mare

lucru din ce spune. Fumătorul tentat să scuture scrumul sau să-şi stingă ţigara în ghiveciul cu flori al gazdei, ar fi bine să găsească altă soluţie...

Curtoazia

Curtoazia nu face parte propriu-zis dintre regulile obligatorii de politeţe. Acest gen de eleganţă este pe cale de dispariţie. Şi, orice s-ar spune, feminismul a avut un cuvânt greu de spus în acest proces. Chiar dacă acum femeile sunt sigure de locul lor în societate, de dreptul pe care îl au pe piaţa de muncă şi de faptul că pot conta pe împărţirea echitabilă a treburilor în gospodărie, ele nu dispreţuiesc totuşi micile semne de atenţie, care nu le ştirbesc cu nimic imaginea. A le deschide portiera, a le ajuta să îşi pună haina etc. sunt gesturi banale care mai fac încă plăcere.

Diverse

- Nu fluierăm niciodată pe cineva.
- Nu arătăm oamenii cu degetul.
- Întotdeauna persoana cu care suntem este prezentată celei cu care ne întâlnim. Nimic nu este mai neplăcut decât să-ţi vezi soţul cum discută la nesfârşit la colţul străzii cu o blondă bine făcută, pe care n-o cunoşti de nicăieri, în timp ce ei par să fi

mâncat împreună din aceeaşi farfurie. Poate că situaţia nu ar fi fost la fel de jenantă dacă ar fi avut bunul-simţ să ne-o prezinte pe frumoasa necunoscută.

- Nu vă duceţi să vă întrebaţi prietena cât a primit ca moştenire... nu se cuvine. Dacă vrea să vă spună, foarte bine; dacă nu, mulţumiţi-vă să constataţi că este o informaţie pe care preferă să nu o facă publică.

- Lectura este o activitate solitară; se practică, deci, în singurătate! A citi de faţă cu musafirii sau cu gazdele revista uitată pe colţul mesei nu este tocmai politicos. Nici să citeşti ziarul în faţa soţului sau soţiei nu este prea elegant. Fiecare lucru la timpul său.

- Dacă tinerele fete şi doamnele trebuie să-şi încrucişeze uşor picioarele atunci când stau jos, domnii nu sunt obligaţi să le desfacă până le crapă pantalonii... Dacă au tendinţa să stea mai neglijent, ar putea, şi ei, să încerce să le încrucişeze lejer.

- Nu luăm tot timpul bani cu împrumut. Dacă suntem într-adevăr într-o situaţie fără ieşire, putem să o facem, promiţând, desigur, că îi vom înapoia în cel mai scurt timp. „Socotelile exacte păstrează prietenii buni".

Capitolul 11

Eleganța supremă (de zile mari...)

Am încercat, de-a lungul întregii cărţi, să reamintesc regulile de bază ale politeţii. Am dorit să realizez un instrument care să servească oricui, în viaţa de toate zilele, ocolind cu bună-ştiinţă exigenţele sofisticate ale *Etichetei* cu „E" mare.

Tuturor ni se întâmplă, însă, să ne regăsim în situaţii şi în locuri mai puţin comune, care necesită cunoaşterea anumitor uzanţe deosebite sau putem să întâlnim, fie şi numai pentru câteva ceasuri, persoane importante cărora am dori să le lăsăm o impresie plăcută. În acest sens, m-am gândit să introduc capitolul de faţă, intitulat „Eleganţa supremă". Informaţiile de aici au un caracter deosebit, dar vă vor fi de mare ajutor atunci când se va ivi o situaţie specială. Uneori, regulile prezentate aici se apropie de cele pe care le cunoaştem în mod obişnuit, dar nu le punem în practică din mai multe motive. Nimeni nu ne opreşte, însă, să le însuşim şi să le aplicăm când este cazul.

Căsătoria

Dacă altădată nu se făceau căsătorii în luna mai, (dedicată Fecioarei Maria), astăzi ne putem căsători

aproape oricând. Cel mai frecvent, nunţile se fac sâmbăta, dar din ce în ce mai des, şi vinerea. În acest caz, se presupune că unii invitaţi vor lipsi de la lucru în acea zi sau vor pleca mai devreme pentru a avea timp să îşi schimbe hainele şi să ajungă.

Invitaţia scrisă trebuie trimisă cu şase - până la opt - săptămâni înaintea evenimentului. În mod normal, este scrisă şi rugămintea de a confirma participarea voastră la ceremonie. Răspunsul este aşteptat cel târziu cu două săptămâni înainte de eveniment. Organizatorii vor avea astfel suficient timp să realizeze modificările necesare. În cazul în care primim o invitaţie, trebuie să răspundem cât mai repede posibil; cel mai bine este în săptămâna imediat următoare primirii invitaţiei.

Atunci când nu suntem în măsură să acceptăm invitaţia, în mod normal trebuie să trimitem un cadou viitorilor soţi, care au avut delicateţea de a se gândi să ne cheme.

De regulă, nunta se celebrează în parohia viitoarei soţii. Dacă, din diferite motive, nu este disponibilă în momentul ales, se poate merge la o altă biserică.

În Occident, se practică în mod curent obiceiul ca viitorul cuplu să depună la un magazin mare o listă cu diverse obiecte de care vor avea nevoie în gospodărie. Această listă trebuie să conţină obiecte de diferite valori, pentru a nu-i şoca sau pune în dificultate pe invitaţii care nu au avut în vedere o sumă prea mare... Dacă se întâmplă ca unii invitaţi să îi întâlnească pe viitorii soţi înainte de ceremonie, este bine să le ofere cu acea ocazie darurile, şi nu în ziua căsătoriei, care este oricum agitată.

Viitorul soţ îi va oferi miresei sale bucheţelul de flori, pe care aceasta îl va ţine în mână de-a lungul ceremoniei. Tot el se ocupă şi de verighete.

Mireasa intră în biserică la braţul tatălui său, dacă acesta trăieşte, sau, dacă nu, la braţul unui unchi.

Invitaţii şi rudele din partea miresei se vor aşeza în spatele ei, iar cei din partea mirelui, în spatele lui.

În cel mai scurt timp după nuntă, soţii îşi vor arăta recunoştinţa în scris pentru cadourile primite. Este foarte elegant să se precizeze în textul scrisorii obiectul despre care este vorba.

În mod curent, cheltuielile făcute cu ocazia nunţii sunt împărţite echitabil între cele două familii.

Doamnelor, dacă sunteţi invitate la o nuntă, abţineţi-vă să îmbrăcaţi o rochie albă. Această onoare îi revine exclusiv miresei.

Botezul

Copilul care urmează să fie botezat va fi îmbrăcat, în mod normal, în alb.

Părinţii sau naşul trebuie să ofere preotului sau bisericii un plic cu o sumă de bani la sfârşitul ceremoniei. Această sumă simbolică este necesară întreţinerii bisericii.

Decesul

Dacă este normal să trimiţi flori cu ocazia decesului unei persoane de religie ortodoxă sau catolică, acest obicei nu este binevenit în cazul cuiva de religie iudaică.

Ţinuta de oraş

Dacă sunteţi invitaţi la o recepţie la care este cerută o „ţinută de oraş", înseamnă că este de presupus că veţi purta un costum sobru. Dacă în invitaţie se precizează „cravată neagră", se presupune că domnul este aşteptat cu smoching, iar doamna cu rochie lungă.

Prezentările

Se prezintă întotdeauna bărbatul femeii şi persoana tânără celei mai în vârstă; la modul general, în privinţa ierarhiei, cel mai puţin important, celui mai important.

Dacă trebuie să o prezentaţi la o serată pe soţia ambasadorului o veţi numi „doamna ambasador". Un avocat este prezentat cu titlul de „maestru".

Femeile rămân aşezate atunci când li se prezintă un domn, în timp ce acesta se va ridica, fie că i se prezintă un bărbat, fie o femeie.

Personalitățile

Personalităţile lumii politice şi religioase sunt în mod normal numite cu titlul pe care îl au. Astfel, ne vom adresa *domnului ministru, domnului primar* evitând să folosim direct numele lor. Acelaşi lucru este valabil şi la nivelul administraţiei; anumite titluri, cum este cel de rector, vor fi folosite pentru a-i interpela pe cei care le poartă.

Dacă veţi avea vreodată ocazia să vă adresaţi Papei, o veţi face numindu-l *Înalt Prea Sfinţia Voastră*. Dacă speraţi să petreceţi câteva momente în compania reginei, sub nici o formă nu trebuie să îi adresaţi voi primul cuvânt; veţi aştepta să vi se adreseze ea mai întâi!

A intra în mașină

Cel mai elegant mod de a intra într-o maşină, gest pe care îl puteţi vedea la prinţese şi la marile staruri, este să te aşezi înăuntru şi abia după aceea să-ţi aduci ambele picioare. Aceeaşi tehnică se foloseşte, desigur, şi la coborâre.

Capitolul 12

Superstițiile

După cum ştiţi, există mulţi oameni superstiţioşi. Dacă nu vă număraţi printre ei, totuşi nu este cazul să nu-i respectaţi pe cei care fac parte din acest grup. Există, deci, anumite reguli care trebuie respectate pentru a nu-i supăra sau indispune pe aceşti oameni, obligându-i să treacă prin momente penibile.

Treisprezece

Faceţi în aşa fel încât să nu aveţi treisprezece invitaţi la o masă. Puneţi două mese sau mai chemaţi pe cineva. La flori este invers: nu se trimit doisprezece trandafiri, ci treisprezece!

Garoafele

În Vest nu oferiţi niciodată garoafe oamenilor de teatru, mai ales la premieră. Prevestesc un fiasco.

Crizantemele

Crizantemele simbolizează moartea. Nu ar trebui să le oferim decât în cazul decesului cuiva.

Umbrela

Nu deschideţi niciodată umbrela în casă, în faţa unei persoane superstiţioase; va fi convinsă că i se va întâmpla ceva rău.

Solniţa

Nu o daţi din mână în mână la masă. Superstiţiosul preferă să o ia singur.

Naşterea

Nu este recomandabil să oferim cadouri pentru un copil, înainte de a se naşte...

Logodna

Inelul de logodnă nu trebuie să aibă perle, deoarece semnifică lacrimi şi nici acvamarin sau opal, care poartă ghinion.

Căsătoria

Viitorul soţ nu trebuie să vadă rochia miresei înainte de ziua nunţii, în biserică. Dacă o vede, este semn rău...

O veche tradiţie englezească spune că mireasa, în ziua nunţii, trebuie să poarte ceva nou, ceva vechi, ceva de împrumut şi ceva albastru.

Ţigara

Nu este bine să aprinzi trei ţigări cu acelaşi chibrit.

Concluzie

Este complicat să trăieşti în lume? Cu toate regulile şi normele... Gândiţi-vă, însă, că dacă nu am avea aceste puncte de reper, aceşti parametri care să ne dirijeze pe drumul curtoaziei, am trăi într-o nebunie generală, într-o lume mult mai dură şi mai hidoasă decât ne-am putea imagina. Dacă nu dorim să vedem cum se degradează calitatea vieţii noastre, cum îşi face loc tot mai mult violenţa în societate, toţi trebuie să facem să funcţioneze respectul în fiecare aspect al vieţii noastre.

Deşi toate regulile adunate în această carte ar putea să pară constrângătoare, este un adevăr că, pe măsură ce le utilizăm, viaţa noastră devine tot mai simplă. Practica lor ne oferă siguranţa că am acţionat bine, că am făcut tot ce era posibil pentru a nu-l supăra pe celălalt. Trebuie foarte puţin pentru a te simţi mai bun.

A cunoaşte şi a respecta regulile de bună-purtare, ale bunei-cuviinţe este, în ultimă instanţă, un cadou pe care ni-l putem oferi nouă înşine aşa cum îl oferim altora. Este foarte adevărat! Să fii afabil, tolerant, curtenitor, atent în orice situaţie, n-ar fi un minunat mod de viaţă?

Sumar

Introducere 5

Capitolul I. În jurul mesei 9
Sunteţi invitat! 12
A ajunge la timp 12
A aduce ceva 13
Aperitivul 14
Meniul 14
Aranjarea mesei 15
Fiţi gata... 16
Cine se aşază unde? 17
Arta şervetului de masă 17
Servirea vinului 17
Tacâmurile 18
A toasta 19
Servirea 19
A mânca 19
Pâinea 20
Mâncărurile „delicate" 20
Sarea, vă rog! 23
Conversaţia la masă 23
Faimoasele coate 24
Fumatul 24
Nu plecaţi prea târziu 25
Cuvântul care face minuni 25
A întoarce invitaţia 26

Capitolul 2. Alte invitaţii 27
Dormitul 29
La un cocktail 30
Sunteţi invitat cu copilaşii 31

Capitolul 3. În jurul corpului 33
Igiena corporală 35
Îngrijirea hainelor 37
Parfumul 37
Râgâitul şi alte sunete heteroclite 38
A scuipa 39
Ţinuta 40
A-ţi roade unghiile 40
Degetul în nas 41
A se întinde 41
A se scărpina 41
Sforăitul 42

Capitolul 4. Copii bine crescuţi! 43
Cuvinte mici care fac minuni 45
Bună ziua 46
Degetele în nas... 46
Vrei să faci pişu? 47
A căsca 47
Să spălăm, să spălăm... 47
Ţipetele 48
A se băga în vorbă 49
Răspunsurile obraznice şi necuviincioase 49
Loviturile 50
A împărţi 50
A spune „dumneavoastră" 51
A şti să ceri iertare, a-ţi recunoaşte greşelile 51
Fără minge în casă 52
A face ordine 52
A face patul 53
Ce avem de mâncare? 53
Mi-e foame! 54
La masă! 54
A împinge, a muşca 55
A scuipa 56

Râgâitul şi gazele 56
Tusea şi strănutul 56
Guma de mestecat 57
„Grosso modo", respectul 57
În vizită la prieteni 58
Telefonul 60

Capitolul 5. În familie 61
Vine, nu vine 64
Respectul intimităţii 64
Baia 65
Muzica 66
Cine a terminat laptele? 66
Pantofii! 67
Alte locuri în litigiu 67
Sărbătorile 68
Regulile de comportament în cuplu 69
A divorţa elegant 72
Părinţii bătrâni 72

Capitolul 6. La serviciu 75
Şedinţele 77
Punctualitatea 78
A primi pe cineva 79
Mesele de afaceri 79
Apelurile telefonice 81
Mesageria vocală, robotul telefonic şi secretarele 83
Faxul 83
Biroul 84
Salariul 85
A da mâna cu cineva 85
A vorbi în public 86
Colegii şi şeful 86

Capitolul 7. Pe şosea 89
La volan 92
Oprirea într-un loc interzis 92
A demara 92
Atenţie la persoanele în vârstă! 92
Semnalizatoarele 93

Cineva aşteptă în spatele vostru 93
Stingeţi faza mare! 93
Mergeţi pe dreapta! 94
Claxonul 94
Scrumiera 95
Atenţie la pasageri! 95
A tăia calea 95
Bălţile 95
Pe jos 96
Şi aici există reguli 96
Cei care-şi plimbă câinele 96
Pe bicicletă 97
Cei care fac livrări la domiciliu 97
În autobuz şi în metrou 97
Cozile 97
Ghiozdanul sau rucsacul 97
A ceda locul 98
Avansaţi! 98
Fără grabă! 98
În taxi 99
Unde ne aşezăm? 99
Bagajele 99
Fumatul interzis! 99
Cunoaşteţi drumul? 100
Bacşişul 100
În avion 100
Dormitul 100
Închidem sau nu hubloul? 101
Alcoolul 101

Capitolul 8. În societate 103
Vecinii 105
În centrele comerciale 107
La cinematograf şi la teatru 108
La bibliotecă 108
În concediu 109

Capitolul 9. Pe Internet 111
Poşta electronică 114
„File Transfer Protocol (FTP): anonymous" 115

Grupurile electronice: servere de liste/ „mailing lists/news" 115
Comunicaţiile electronice („E-mail, listserv mailing lists şi news") 115
„World Wide Web" 118
Cele zece reguli ale Computer Ethics Institute 122

Capitolul 10. La grămadă 123
A vorbi, a discuta, a conversa... 125
A trăi în lume 126
Vizitele 128
Jocurile 128
A fuma 129
Curtoazia 130
Diverse 130

Capitolul 11. Eleganţa supremă (de zile mari) 133
Căsătoria 135
Botezul 137
Decesul 138
Ţinuta de oraş 138
Prezentările 138
Personalităţile 139
A intra în maşină 139

Capitolul 12. Superstiţiile 141
Treisprezece 143
Garoafele 143
Crizantemele 144
Umbrela 144
Solniţa 144
Naşterea 144
Logodna 144
Căsătoria 145
Ţigara 145

Concluzie 147